

ถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอสาบบุรี จังหวัดปัตตานี

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบ

๑. ชื่อ-สกุล นายณิณ หวังทอง

๓. ที่อยู่ปัจจุบันที่ติดต่อได้ ๑๒๑ หมู่ที่ ๑ ตำบลเตราะบอน อำเภอสาบบุรี จังหวัดปัตตานี
โทรศัพท์ ๐๘๖๒๘๕๕๐๑๘ Facebook Line ๐๘๖๒๘๕๕๐๑๘

เกิด พ.ศ. ๒๕๔๕ ปัจจุบันอายุ ๗๔ ปี

๔. สถานภาพ ☐ โสด ☒ สมรส ☐ หย่าร้าง

๕. ระดับการศึกษา ป.๗

สถานบันการศึกษา โรงเรียนบ้านกลาพอ ตำบลเตราะบอน อำเภอสาบบุรี จังหวัดปัตตานี
คณะ/สาขาวิชา -

๖. อาชีพปัจจุบัน

☒ ๖.๑ ประกอบอาชีพการเกษตรเพียงอย่างเดียว

☐ ๖.๒ ประกอบอาชีพการเกษตร และประกอบอาชีพอย่างอื่นนอกเหนือจากเกษตร

๗. รายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตร ๒๑๖,๐๐๐ บาท/ปี

๘. เป็นเกษตรกรต้นแบบ ศพก. หลัก เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๖๔

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. สินค้าหลัก พืชผัก

ตำบลเตราะบอน อาชีพโดยทั่วไปของเกษตรกรตำบลเตราะบอน อำเภอสาบบุรี จังหวัดปัตตานี นอกเหนือจากการทำนาข้าว และสวนยางพาราเป็นหลักแล้ว คือการเพาะปลูกพืชผักสวนครัว และบางส่วนจะปลูกพืชหลังนา โดยจะปลูกหมุนเวียนไปตามฤดูกาลผลิต เกษตรกรมีการปลูกผักโดยเน้นการบริโภคในครัวเรือน ก่อนเป็นหลัก และหากผลผลิตมีปริมาณมากจึงจะเน้นออกจำหน่าย แต่ก็มีบ้างในหลายพื้นที่ที่เน้นการปลูกเพื่อการค้าโดยเฉพาะและพื้นที่ในการปลูกพืชผักส่วนใหญ่เมื่อเกิดภัยพิบัติ(ฝนตกต่อเนื่องหรือน้ำท่วม) พื้นที่ดังกล่าวจะได้รับผลกระทบคือการมีน้ำท่วมขังในพื้นที่ดังกล่าว ซึ่งเกษตรกรทั้ง ๒ กลุ่ม ยังขาดความรู้ ความเข้าใจในการบริหารจัดการแปลงปลูกที่ดี จึงจำเป็นต้องสร้างแปลงต้นแบบขึ้นเพื่อเป็นสถานที่เรียนรู้เทคโนโลยีการเกษตรในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้เกษตรกรสามารถนำไปปรับใช้ได้แปลงของตนเอง เป็นการส่งเสริมอาชีพให้แก่เกษตรกร ได้มีการทำการเกษตรตลอดปี มีพืชผักที่ปลอดภัยไว้บริโภคและบางส่วนนอกเหนือจากการบริโภคในครัวเรือนก็สามารถนำออกสู่ตลาดได้เพื่อเป็นช่องทางรายได้อีกทางหนึ่ง

๒. แปลงเรียนรู้ มีจำนวน ๔ แปลงเรียนรู้ ประกอบด้วย

แปลงเรียนรู้ของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรฟาร์มตัวอย่างบ้านเตระบอน อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี เป็นศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร(ศพก.)หลักของอำเภอสายบุรี ซึ่งเป็นศูนย์ฯที่จัดการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ การจัดสรรพื้นที่ตามโมเดลเกษตรทฤษฎีใหม่ ขัณฑ์แบ่งพื้นที่ออกเป็น ๔ ส่วน ตามอัตราส่วน ๓๐:๓๐:๓๐:๑๐ สรรเก็บกักน้ำประมาณ ๓๐% นาข้าว ๓๐% ไม้ผล ไม้ยืนต้น พืชผัก พืชไร่ พืชสมุนไพร ๓๐% ที่อยู่อาศัย เลี้ยงสัตว์ ถนนหนทาง และโรงเรือนอื่นๆ ๑๐% ซึ่งมีการนำหลักการดังกล่าวมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับพื้นที่ใน ศพก.

การแบ่งพื้นที่ในการทำการเกษตรนั้นได้นำแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่มาปรับใช้ให้เหมาะสมกับที่ดินของ ศพก. โดยคำนึงถึงปัจจัยอื่น ๆ ร่วมด้วย ทั้งสภาพภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ดิน น้ำ มีแปลงเรียนรู้กิจกรรมอื่น ๆ อีกหลายกิจกรรม เช่น

- แปลงผักยกแคร่ ปลุกผักในภาชนะ เป็นแปลงสาธิตการใช้แทนเบียนในการกำจัดหนอนในผักและการใช้ไตรโคเดอร์มาในการกำจัดโรคที่เกิดจากเชื้อราในผัก
- แปลงมะพร้าว เป็นสาธิตการใช้แมลงหางหนีบในการกำจัดแมลงดำหนาม
- แปลงปลูกไผ่
- แปลงแก้วมังกร เป็นสาธิตการปลูกแก้วมังกรในแว่นบ่อ

แปลงเรียนรู้ทั้งหมดที่มีการใช้เป็นแปลงสาธิตในการกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืชแบบผสมผสาน(IPM) เพื่อให้เป็นแหล่งเรียนด้านการเกษตรที่ปลอดภัยสู่เกษตรอินทรีย์แก่ผู้มาศึกษาเพื่อทำให้ผู้มาศึกษาหาความรู้ด้านการเกษตร ณ.ศูนย์ศพก. อำเภอสายบุรีสามารถปรับทัศนคติและการปรับพฤติกรรมการทำเกษตรโดยการลดการใช้สารเคมี

ภาพที่ ๑ แปลงผักยกแคร่ ปลุกผักในภาชนะ

ภาพที่ ๒ แปลงมะพร้าว

ภาพที่ ๓ แปลงไผ่

ภาพที่ ๔ แปลงแก้วมังกร

๓. ฐานเรียนรู้ จำนวน ๕ ฐานเรียนรู้ ประกอบด้วย

๑. ฐานการเรียนรู้ ๑ การปลูกผักยกแคร่และการปลูกผักในภาชนะ
๒. ฐานการเรียนรู้ ๒ เศรษฐกิจพอเพียง /เกษตรผสมผสาน
๓. ฐานการเรียนรู้ ๓ การผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพและชีวภัณฑ์ป้องกันโรคพืช
๔. ฐานการเรียนรู้ ๔ ด้านปศุสัตว์และประมง
๕. ฐานการเรียนรู้ ๕ การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร

ฐานเรียนรู้ของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรฟาร์มตัวอย่างบ้านเตราะบอน อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานีเป็นจุดเรียนรู้ด้านเกษตรผสมผสานที่มีความหลากหลายทั้งพืช ประมง ปศุสัตว์ ตลอดจนการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร

ฐานการเรียนรู้ ๑ การปลูกผักยกแคร่ การปลูกผักในภาชนะ

ฐานการปลูกผักยกแคร่ ซึ่งเป็นฐานที่จัดทำขึ้นในการช่วยเกษตรกรในการบริหารจัดการแปลงปลูกได้ง่ายขึ้นในเรื่องการป้องกันการเข้าทำลายของโรคและแมลงศัตรูพืชในแปลงเพาะปลูก ควบคุมคุณภาพของผลผลิตได้ง่ายรวมทั้งการไม่มีพื้นที่ในการเพาะปลูกหรือพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากอุทกภัยอยู่บ่อยครั้ง ไม่ว่าน้ำท่วมขังหรือฝนตกต่อเนื่อง หรือภัยแล้ง การปลูกผักยกแคร่หรือในภาชนะก็ยังคงสามารถปลูกได้เป็นการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพหรือการใช้พื้นที่ได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้แปลงดังกล่าวได้รับมาตรการผลิตทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสม (GAP) ทำให้ฐานเรียนรู้ฐานนี้นอกจากได้รับความรู้การปลูกผักยกแคร่และการปลูกผักในภาชนะยังมีหลักสูตรการเรียนรู้เรื่อง การผลิตทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสม (GAP) ซึ่งเป็นแนวทางปฏิบัติสำหรับการผลิตสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพ ปลอดภัย และยั่งยืน

ภาพที่ ๖ ฐานการเรียนรู้ ๑ การปลูกผักยกแคร่ การปลูกผักในภาชนะ

ฐานการเรียนรู้ ๒ เศรษฐกิจพอเพียง

ฐานเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง เป็นฐานเรียนรู้ ที่นำเสนอเกี่ยวกับการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง นั่นคือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผลและการสร้างภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี มาใช้ในการตัดสินใจให้อยู่ระดับพอเพียงพร้อมอาศัยทั้งความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐานในการวางแผนการดำเนินชีวิต เพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน ควบคู่ไปกับการเกษตรโดยยึดหลักสายกลาง ด้วยการเลือกใช้ทรัพยากรและเทคโนโลยีการผลิตอย่างปลอดภัย ประหยัด คุ่มค่าและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมนอกจากนี้ฐานนี้ยังได้เรียนรู้การจัดสรรพื้นที่ที่มีการนำโมเดลเกษตรทฤษฎีใหม่ ในการแบ่งพื้นที่ออกเป็น ๔ ส่วน ตามอัตราส่วน ๓๐:๓๐:๓๐:๑๐ สระเก็บกักน้ำประมาณ ๓๐% นาข้าว ๓๐% ไม้ผล ไม้ยืนต้น พืชผัก พืชไร่ พืชสมุนไพร ๓๐% ที่อยู่อาศัย เลี้ยงสัตว์ ถนนหนทาง และโรงเรียนอื่นๆ ๑๐% อีกด้วย

ภาพที่ ๗ ฐานการเรียนรู้ ๒ เศรษฐกิจพอเพียง

ฐานการเรียนรู้ ๓ การผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพและชีวภัณฑ์ป้องกันโรคพืช

เป็นฐานเรียนรู้เพื่อลดต้นทุนการผลิตโดยสามารถผลิตปุ๋ยอินทรีย์ไว้ใช้เองภายในศูนย์เรียนรู้ การผลิตสารชีวภัณฑ์ และการเลี้ยงแมลงศัตรูธรรมชาติในการกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืชเพื่อเป็นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการทำเกษตรของเกษตรกรในชุมชนให้ลดการใช้สารเคมีในการทำเกษตรพร้อมทั้งลดและทดแทนการใช้ปุ๋ยเคมี โดยฐานนี้ มีการทำปุ๋ยหมักชีวภาพ การทำปุ๋ยแบบไม่กลับกอง การผลิตสารชีวภัณฑ์ การเลี้ยงตัวเบียน

ภาพที่ ๘ ฐานการเรียนรู้ ๓ การผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพและชีวภัณฑ์ป้องกันโรคพืช

ฐานการเรียนรู้ ๔ ด้านปศุสัตว์และประมง

เป็นฐานเรียนรู้ด้านประมงด้านปศุสัตว์ โดยมีการเลี้ยงปลานิล ปลาบ้า ในบ่อดิน แวนบ่อ และการเลี้ยงปลาในกระชังด้านปศุสัตว์ มีการเลี้ยงวัวและเลี้ยงไก่ไข่ การผลิตอาหารสัตว์เอง

ภาพที่ ๔ ฐานการเรียนรู้ ๔ ด้านปศุสัตว์และประมง

ฐานการเรียนรู้ที่ ๕ การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร

เป็นฐานเรียนรู้ด้านการแปรรูปผลผลิตทางเกษตรซึ่งสามารถเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรช่วงผลผลิตล้นตลาดทำให้ราคาผลผลิตตกต่ำโดยในศูนย์มีการแปรรูปผลผลิตทางเกษตรหลายอย่าง เช่น การแปรรูปน้ำมันมะพร้าวสกัดเย็นการแปรรูปตะลิงปลิงแช่อิ่มอบแห้งโดยการอบด้วยตู้อบลังงานแสงอาทิตย์ การแปรรูปมะม่วงหาวมะนาวโห่กวนจี๊ดจ๊าด ผลิตภัณฑ์ข้าวไรซ์เบอร์รี่ การทำหน่อไม้อบแห้งและนึ่งเป็นการที่สามารถยืดอายุการเก็บรักษาผลผลิตให้นานขึ้น

ภาพที่ ๑๐ ฐานการเรียนรู้ที่ ๕ การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร

๕. หลักสูตรการเรียนรู้ จำนวน ๓ หลักสูตร ประกอบด้วย

๕.๑ หลักสูตรหลัก จำนวน ๓ หลักสูตร ประกอบด้วย

๑. การลดต้นทุนการผลิต การเพิ่มผลผลิต
๒. การจัดการด้านการตลาด การแปรรูป/การเพิ่มมูลค่าผลผลิต
๓. การจัดการโรคและแมลงศัตรูพืช

๕.๒ หลักสูตรบังคับ จำนวน ๓ หลักสูตร ประกอบด้วย

๑. เศรษฐกิจพอเพียง
๒. เกษตรทฤษฎีใหม่ เกษตรผสมผสาน
๓. การจัดทำบัญชีครัวเรือน

๕.๓ หลักสูตรเสริม จำนวน ๕ หลักสูตร ประกอบด้วย

๑. การใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า
๒. การปลูกผักยกแคร่และการปลูกผักในภาชนะปลอดสารพิษ
๓. การเพาะเห็ดฟาง
๔. การปลูกไผ่สร้างอาชีพ
๕. โรงเรือนอัจฉริยะ

๕.๔ หลักสูตรที่มีความโดดเด่นของ ศพก. (ให้ระบุมาจำนวน ๑ หลักสูตร พร้อมระบุวัตถุประสงค์ เนื้อหา และรูปแบบการถ่ายทอดความรู้)

การปลูกผักยกแคร่และปลูกพืชในภาชนะปลอดสารพิษ

หลักสูตรการปลูกผักยกแคร่และปลูกพืชในภาชนะปลอดสารพิษนี้จัดทำขึ้นเพื่อให้เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านความรู้และแปลงเรียนรู้ที่เกษตรกรผู้สนใจเข้ามาศึกษาได้จากศูนย์ศพก.ที่พร้อมเป็นแหล่งเรียนรู้และนำไปปรับใช้กับการทำเกษตรของผู้ที่สนใจเข้ามาศึกษาภายในศูนย์ได้จริง

วัตถุประสงค์การดำเนินการ

๑. เพื่อสร้างแหล่งอาหารและผลผลิตที่ปลอดภัยต่อผู้บริโภค
๒. เพื่อส่งเสริมการพึ่งพาตนเองด้านอาหาร โดยการลดค่าใช้จ่ายและเพิ่มรายได้ในครัวเรือน
๓. เพื่อใช้เป็นแหล่งเรียนรู้การเกษตรปลอดสารพิษให้แก่เกษตรกร และเยาวชนในชุมชน

เนื้อหา

๑. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษ
 - ความหมายและความสำคัญของผักปลอดสารพิษ
 - อันตรายของสารเคมีตกค้างในผัก
 - การขอรับรองมาตรฐาน GAP ขั้นตอนและประโยชน์ของการขอรับรองมาตรฐาน
๒. ความรู้เกี่ยวกับระบบยกแคร่
 - ความหมายของการปลูกแบบยกแคร่
 - ข้อดีและข้อจำกัดของการปลูกผักในแคร่
 - การเลือกทำเลที่ตั้งของแคร่ปลูกผัก (แสงแดด น้ำ ลม ฯลฯ)

๓. การวางแผนปลูกผัก

- การเลือกชนิดของผักที่เหมาะสม (เช่น กวางตุ้ง คะน้า ผักกาดสลัด ฯลฯ)
- ฤดูกาลที่เหมาะสมในการปลูกผักแต่ละชนิด
- ความต้องการของตลาด

๔. การเตรียมอุปกรณ์และวัสดุ

- อุปกรณ์สำหรับปลูกผัก (เช่น แคร่ไม้/เหล็ก ดินปลูก ปุ๋ย ฯลฯ)
- การเลือกดินปลูกและวัสดุปลูกที่ปลอดสารพิษ
- ปุ๋ยอินทรีย์และการทำปุ๋ยหมักเอง (เช่น ปุ๋ยจากเศษผัก ผลไม้ มูลสัตว์)

๕. ขั้นตอนการปลูกผัก

- การเตรียมแคร่และดิน
- การหว่านเมล็ด/ย้ายต้นกล้า
- การดูแลรักษา (ให้น้ำ พรุนดิน ใส่ปุ๋ย)
- การป้องกันศัตรูพืชแบบธรรมชาติ เช่น การใช้สมุนไพรไล่แมลง

๖. การเก็บเกี่ยวผลผลิต

- ระยะเวลาในการเก็บเกี่ยวผักแต่ละชนิด /วิธีการเก็บเกี่ยวให้สดและสะอาด

รูปแบบการถ่ายทอดความรู้

๑. การบรรยายเชิงวิชาการโดยการผู้เชี่ยวชาญจากหน่วยงานต่างๆทั้ง ภาครัฐ ภาคเอกชน หรือปราชญ์ชาวบ้านที่มีความรู้ด้านนี้โดยตรง ซึ่งมีการใช้สื่อประกอบสำหรับอธิบาย เช่น สื่อประกอบ เช่น PowerPoint, วิดีโอ สั้น, แผ่นพับ หรืออินโฟกราฟิกเหมาะกับเนื้อหา

๒. การสาธิต ครูหรือวิทยากร สาธิตขั้นตอนการปลูกผักในแคร่ แบบเห็นภาพจริงเช่น การเตรียมดินผสม การวางแคร่ การหว่านเมล็ด การทำปุ๋ยหมักผู้เรียนสามารถซักถามและจดจำขั้นตอนชัดเจนขึ้น

๓. การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ให้ผู้เรียน มีบทบาทร่วม เช่น ร่วมคิด ร่วมวางแผน หรือออกแบบแคร่ปลูกเองใช้กิจกรรมกลุ่ม เช่น ระดมสมอง (Brainstorming) หรือทำแบบทดสอบ

๔. การปฏิบัติจริง ให้ผู้เรียน ลงมือทำด้วยตนเอง ตามขั้นตอนที่ได้เรียนตั้งแต่การสร้างแคร่ เตรียมดิน ไปจนถึงการปลูก ดูแล และเก็บเกี่ยวเป็นรูปแบบที่ช่วยให้เกิด “การเรียนรู้จากประสบการณ์จริง

๕. การสะท้อนความรู้ / ถอดบทเรียน ให้ผู้เรียน แลกเปลี่ยนความคิดเห็น หรือเล่าประสบการณ์ที่ได้รับ เช่น การนำเสนอหน้าชั้นถึงประสบการณ์ที่ได้พบ, หรือกิจกรรม Q&Aช่วยฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์และปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้

ภาพที่ ๑๑ การจัดเพื่อการอบรมให้ความรู้

๕. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด (การเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯ อย่างไรก็ตาม ให้อธิบายวิธีการ และแนวทางในการเข้าร่วมจัดทำแผนอย่างละเอียด)

การเชื่อมโยงการดำเนินงานของเครือข่าย ศพก.ในอำเภอสายบุรีโดยการสร้างเครือข่ายในการดำเนินงานที่สามารถเห็นได้ว่าเป็นรูปธรรม เช่น เครือข่ายด้านการผลิต เครือข่ายด้านองค์ความรู้ เครือข่ายด้านการตลาด และด้านอื่นๆ สามารถใช้ ศพก. เป็นฐานเรียนรู้และเป็นแหล่งถ่ายทอดองค์ความรู้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรมีดำเนินงานดังนี้

- ประชุมคณะกรรมการ ศพก.เครือข่ายและแปลงใหญ่ ระดับอำเภอและระดับจังหวัด จำนวน ๔ ครั้ง/ปี เกษตรกรต้นแบบ (ประธานคณะกรรมการ ศพก.) ร่วมกับแปลงใหญ่ และเกษตรอำเภอสายบุรี จัดประชุมเพื่อให้คณะกรรมการได้ร่วมกันวิเคราะห์และวางแผนการดำเนินงานของ ศพก. และแปลงใหญ่ การรับรองศูนย์เครือข่ายการบริหารจัดการเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงาน การสรุปผลการดำเนิน และอื่นๆ ตามความเหมาะสม
- ประชุมคณะกรรมการเครือข่าย ศพก. แปลงใหญ่ และYoung Smart Farmer ระดับจังหวัดจำนวน ๔ ครั้ง/ปี ประธานคณะกรรมการ ศพก.ระดับอำเภอ ร่วมกับแปลงใหญ่ และเจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรจังหวัด จัดประชุมเพื่อให้คณะกรรมการได้ร่วมกันวิเคราะห์และวางแผนการขับเคลื่อนการดำเนินงานของศพก. และแปลงใหญ่ ให้เกิดการพัฒนาและเกิดประสิทธิภาพ
- การเข้าร่วมกิจกรรมวันถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อเริ่มต้นฤดูการผลิตใหม่ (Field day) นำสมาชิกเครือข่าย ศพก. เข้าร่วมกิจกรรมวันถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อเริ่มต้นฤดูการผลิตใหม่ (Field day) เพื่อกระตุ้นการให้เกษตรกรเริ่มต้นการผลิตในปีการเพาะปลูกใหม่ โดยใช้เทคโนโลยีและภูมิปัญญาที่มีความเหมาะสมกับพื้นที่
- การเข้าร่วมกิจกรรมการอบรมการพัฒนาประธานศูนย์เครือข่าย ในประเด็น การผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย การใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับการเกษตรในพื้นที่ ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG (BCG Economy Model) การเรียนรู้ผ่านเทคโนโลยีออนไลน์ หรือ ในประเด็นอื่น ๆ ตามความเหมาะสมและความต้องการของผู้เข้ารับการอบรม ตลอดจนการเชื่อมโยงการถ่ายทอดความรู้/เทคโนโลยี/นวัตกรรมทางการเกษตร จากศูนย์ AIC (Agritech and Innovation Center) เพื่อพัฒนาศักยภาพของประธานศูนย์ฯในการเพิ่มองค์ความรู้และสามารถนำความรู้ที่ได้รับถ่ายทอดแก่เกษตรกรอื่นๆต่อไป

ภาพที่ ๑๒ การประะเชื่อมโยงระดับอำเภอและระดับจังหวัด

แผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด																
เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)																
จังหวัด...ปีค.ศ. ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568																
กิจกรรม	ปริมาณ	หน่วย	งบประมาณ	ระยะเวลา												หน่วยงานที่ร่วมดำเนินการ
				ค.ศ.67	พ.ย.67	ธ.ค.67	ม.ค.68	ก.พ.68	มี.ค.68	เม.ย.68	พ.ค.68	มิ.ย.68	ก.ค.68	ส.ค.68	ก.ย.68	
1. ประชุมชี้แจง จบท.						1-12										สง.เกษตรอำเภอ
2. การวิเคราะห์ศักยภาพ																
2.1 ประเมินศักยภาพ ศพก.	12	ศูนย์				1-9										ศพก., สง.เกษตรอำเภอ
2.2 จัดทำขอรับสนับสนุนงบประมาณ	9	ศูนย์					1-9									ศพก., สง.เกษตรอำเภอ
3.การพัฒนาศักยภาพ ศพก.และศูนย์เครือข่าย																
3.1 จัดทำแผนการพัฒนา ศพก.	12	ศูนย์				ทุก ศพก.										ศพก., สง.เกษตรอำเภอ
3.2 การปรับปรุงฐานเรียนรู้	12	ศูนย์				ทุก ศพก.							1-9	ทุก ศพก.		ศพก., สง.เกษตรอำเภอ, สถานีพัฒนาที่ดิน, สง.ประมง, สง.ปศุสัตว์
- เตรียมการ							1-9			1-12						
- ปรับปรุงข้อมูล													1-9	ทุก ศพก.		
- ปรับปรุงฐานเรียนรู้													1-9	ทุก ศพก.		
- จัดทำเอกสารเผยแพร่													1-9	ทุก ศพก.		
3.3 การปรับปรุงแปลงเรียนรู้	12	ศูนย์				ทุก ศพก.							1-9	ทุก ศพก.		ศพก., สง.เกษตรอำเภอ, ศูนย์วิจัยข้าว, สถานีพัฒนาที่ดิน, สง.ประมง, สง.ปศุสัตว์
- เตรียมการ / วางแผน							1-9			1-12						
- ดำเนินการ													1-9	ทุก ศพก.		
3.4 การปรับปรุง/จัดทำ/ข้อมูลประจำศพก.	12	ศูนย์											1-9	ทุก ศพก.		ศพก.,สง.เกษตรอำเภอ, สถานีพัฒนาที่ดิน,สง.ประมง, สง.ปศุสัตว์
- ข้อมูลพื้นฐานชุมชน ข้อมูลวิชาการ ข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร						1-12										
3.5 พัฒนาศูนย์เครือข่าย	12	ศูนย์														สง.เกษตรอำเภอ,สถานีพัฒนาที่ดิน,สง.ประมง,สง.ปศุสัตว์
- คัดเลือกรับรองศูนย์เครือข่าย							1-12									
- ปรับปรุง/พัฒนา														1-12		
3.6. คณะกรรมการ ศพก.																
- ประชุมเชื่อมโยงคณะกรรมการเครือข่าย ศพก.และแปลงใหญ่ ระดับจังหวัด							ทุกศพก.			ทุกศพก.			ทุกศพก.	ทุกศพก.		สง.เกษตรอำเภอ,สง.ปศุสัตว์,สง.ประมง,ศวช.(ปัตตานี),ศวท.(ปัตตานี)
- ประชุมคณะกรรมการเครือข่าย ศพก. ระดับอำเภอ	12	ศูนย์				ทุกศพก.	ทุกศพก.					ทุกศพก.	ทุกศพก.			สง.เกษตรอำเภอ,สง.ปศุสัตว์,สง.ประมง,ศวช.(ปัตตานี),ศวท.(ปัตตานี),สง.กษ
4. การให้บริการของ ศพก.																
4.1 การให้บริการข้อมูล ข่าวสาร	12	ครั้ง														ศพก.
4.2 การให้บริการด้านการเกษตร	12	ครั้ง														ศพก.
4.4 การแก้ปัญหาและรับเรื่องร้องเรียน	12	ศูนย์														ศพก.
5. การอบรมเกษตรกร	20	ราย	60,000				1-12					1-12				- สง.เกษตรอำเภอ
6. การสนับสนุนเพิ่มเติมเพื่อขับเคลื่อน ศพก.(รัฐ/เอกชน/ชุมชน)	12	ศูนย์	153,600				ทุก ศพก.									
7.1 ป้ายฐานเรียนรู้							1-12					1-12				สง.พัฒนาที่ดิน, สง.ประมง, สง.ปศุสัตว์
7.2 เอกสารวิชาการ	12															
7.3 ถ่ายทอดความรู้																
7.4 สนับสนุนปัจจัยการผลิต									1,4,5,6,8							
8. ติดตามประเมินผลและรายงาน																
8.1 ติดตามและรายงานผลการดำเนินงาน	12	ครั้ง					ทุกวันที 25 ของเดือน									- สำนักงานเกษตรอำเภอ, ศพก.
8.2 สรุปผลการดำเนินงาน	1	ครั้ง												ทุก ศพก.		- สำนักงานเกษตรอำเภอ
	1	คือ	ศพก. อ.เมืองปัตตานี			2	คือ	ศพก. อ.แม่ลาน			3	คือ	ศพก. อ.ไม้แก่น			
	4	คือ	ศพก. อ.หนองจิก			5	คือ	ศพก. อ.ยะรัง			6	คือ	ศพก. อ.ปะนาเระ			
	7	คือ	ศพก. อ.โคกโพธิ์			8	คือ	ศพก. อ.ยะหริ่ง			9	คือ	ศพก. อ.สายบุรี			
	10	คือ	ศพก. อ.มายอ			11	คือ	ศพก. อ.ทุ่งยางแดง			12	คือ	ศพก. อ.กระพือ			

แผนปฏิบัติการบูรณาการขับเคลื่อนการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร												
อำเภอ...สายบุรี...จังหวัด...ปี... ประจำปีงบประมาณ 2568												
แผน ราย ศพก.												
ชื่อเกษตรกรต้นแบบ นายสิน หวังทอง สินค้าหลัก พืชผัก												
จุดเด่น 1. การเกษตรแบบผสมผสาน 2.การบริหารจัดการพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ												
กิจกรรม	ระยะเวลา											หมายเหตุ
	ต.ค.67	พ.ย.67	ธ.ค.67	ม.ค.68	ก.พ.68	มี.ค.68	เม.ย.68	พ.ค.68	มิ.ย.68	ก.ค.68	ธ.ค.68	
การพัฒนาศักยภาพ ศพก.												
1 การปรับปรุงฐานเรียนรู้												
- ฐานการเรียนรู้ 1 การปลูกพืชในภาชนะ /การปลูกผักยกแคร่												
* การปลูกในภาชนะ												
ฐานการเรียนรู้ ๒ การผลิตเศษวัสดุพืช												
* การปลูกพืชเพื่อบริโภคและสร้างรายได้												
* การทำนา												
ฐานการเรียนรู้ ๓ การผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ												
* การผลิตปุ๋ยน้ำหมักปลา												
* การทำปุ๋ยหมักปุ๋ยอินทรีย์จากวัสดุเหลือใช้												
* การผลิตมูลไส้เดือน												
ฐานการเรียนรู้ ๔ ปศุสัตว์ ประมง												
ฐานการเรียนรู้ ๕ การแปรรูปสินค้าเกษตร												
*การทำนํ้ามันมะพร้าวสกัดเย็น												
*การแปรรูปมะม่วงปิ้ง												
2 การปรับปรุง/จัดทำข้อมูลประจำศพก.												
- ข้อมูลพื้นฐานชุมชน												
- ข้อมูลวิชาการ												
- ข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร												
3 พัฒนาศูนย์เครือข่าย												
- คัดเลือก/รับรองศูนย์เครือข่าย												
- วิเคราะห์ศูนย์เครือข่าย												
- ปรับปรุง/พัฒนา ฯลฯ												
4 คณะกรรมการ ศพก.												
- ประชุมคณะกรรมการ ศพก.												
- ติดตามผลการเปลี่ยนแปลง												
หลังจากการถ่ายทอดเทคโนโลยี												

ภาพที่ ๑๓ ตารางแสดงแผนปฏิบัติการการบูรณาการการพัฒนาการเกษตรของ ศพก. และเครือข่าย

๖. การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. (แผนราย ศพก.) (มีการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ใครบ้างเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน และให้แนบแผนฯ)

มีการบูรณาการกับหน่วยงานต่างๆ ในพื้นที่และนอกพื้นที่ในการเป็นหน่วยงานขับเคลื่อนการพัฒนาการดำเนินงานภายในศูนย์เพื่อปรับปรุงและการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและร่วมกันเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกรที่มา

เรียนรู้ภายในศูนย์อย่างสม่ำเสมอ ศพก. อำเภอสาบบุรี มีการบูรณาการรับหน่วยงานต่างๆในการใช้สถานที่ ถ่ายทอดความรู้หลายหน่วยงาน และศึกษาดูงาน ดังนี้

๓.๑.๑ กรมส่งเสริมการเกษตร ให้ความรู้การผลิตสารชีวภัณฑ์ การเลี้ยงศัตรูธรรมชาติ การดูแลจัดการ ศัตรูพืช และสนับสนุนวัสดุในการปรับปรุงฐานเรียนรู้ต่างๆพร้อมทั้งประสานกับหน่วยงานต่างๆในการแก้ปัญหา เมื่อมีเกษตรกรขอรับคำปรึกษาหรือร้องเรียนด้านการเกษตรการส่งเสริมวิทยากรบรรยายการผลิตสารชีวภัณฑ์และการเลี้ยงแมลงศัตรูธรรมชาติเพื่อป้องกันและกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืชโดยไม่ใช้สารเคมี โดยใช้ ศพก. ในการ ถ่ายทอดความรู้ ฝึกปฏิบัติ

๓.๑.๒ สถานีพัฒนาที่ดิน ให้ความรู้และปัจจัยการผลิตในเรื่อง การจัดการปุ๋ยอินทรีย์ การใช้ปุ๋ยตามค่า วิเคราะห์ดิน การทำปุ๋ยหมักชีวภาพการส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน การลดต้นทุนการผลิต และส่งเสริมเกษตร ต้นแบบมีองค์ความรู้เรื่องดังกล่าวเพื่อสามารถเป็นวิทยากรบรรยายการปรับปรุงดินบำรุงดินให้เหมาะกับการผลิต พืช การลดต้นทุนการผลิต การผลิตปุ๋ยอินทรีย์คุณภาพสูง ปุ๋ยหมักแห้งแบบไม่กลับกอง ปุ๋ยหมักน้ำ เพื่อช่วย แก้ปัญหาของสภาพดินในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมต่อการปลูกพืชพร้อมทั้งให้เกษตรกรต้นแบบสามารถสร้างแปลงและ ฐานเรียนรู้เพื่อเกษตรกรที่มาหาข้อมูลสามารถศึกษาดูงานจากแปลงตัวอย่าง

๓.๑.๓ กรมปศุสัตว์ ปศุสัตว์อำเภอแนะนำการเลี้ยงไก่และการเลี้ยงวัวเพื่อหลีกเลี่ยงการเกิดโรคระบาดใน สัตว์

๓.๑.๔ กรมประมง ส่งเสริมการเลี้ยงปลาในบ่อดินและส่งเสริมการแปรรูปเพื่อสร้างรายได้

๓.๑.๕ กรมชลประทาน การจัดการน้ำ

๓.๑.๖ กรมวิชาการเกษตร ให้ความรู้การพัฒนาคุณภาพ การตรวจประเมิน และการให้การรับรอง มาตรฐาน GAPการผลิตพืชปลอดภัย เป็นเกษตรกรต้นแบบในการทำเกษตรปลอดภัยและได้รับการ รับรองการผลิตทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสม (GAP) จากกรมวิชาการ เป็นผู้ขับเคลื่อนการรวมกลุ่มของ เกษตรกรผู้ปลูกผัก ให้มาทำการเกษตรแบบปลอดภัย โดยใช้ ศพก. ในการถ่ายทอดความรู้ ฝึกปฏิบัติ ศึกษาดูงาน เรียนรู้หลักการการผลิตทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสมและการมาตรฐานการผลิตทางการเกษตรที่ดีและ เหมาะสม (GAP) กับกรมวิชาการ เป็นวิทยากรบรรยายให้ความรู้แก่ผู้เข้ารับการอบรมฝึกปฏิบัติ

แผนการพัฒนา ศพก. ในอนาคต

- การพัฒนาคุณภาพให้ได้รับมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) สู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (Organic Thailand) ทุกชนิดพืชที่มีการปลูกภายใน ศพก.และการได้รับรองมาตรฐาน ฮาลาลและอย.กับสินค้าที่มีการแปรรูปภายใน ศพก. เพื่อสร้างความเชื่อมั่นของสินค้าสำหรับผู้บริโภคถึงความปลอดภัยของผลผลิตที่ได้มาจากศพก.

- การพัฒนาฐานเรียนและแปลงเรียนรู้ให้มีความพร้อมที่จะรองรับผู้ที่มาศึกษาหาความรู้ด้านเกษตรให้มีความ พร้อมที่จะถ่ายทอดความรู้และนวัตกรรมรวมถึงภูมิปัญญาใหม่ๆ

- การพัฒนาสร้างความเข้มแข็งเครือข่าย ๓ เครือข่าย คือ ศพก.แปลงใหญ่ และ Yong smart farmer ในการ ร่วมมือกันให้มีการบูรณาการกับหน่วยงานต่างๆ ในพื้นที่และหน่วยงานต่างๆเข้ามาใช้สถานที่เพื่อถ่ายทอดความรู้ อย่างสม่ำเสมอ

- สร้างและขยายเครือข่ายให้มีความเข้มแข็งและสนับสนุนการขับเคลื่อนการพัฒนาด้านการเกษตร องค์ความรู้แก่เกษตรกรและกลุ่มเกษตรกรในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต เพิ่มมูลค่าผลผลิต เชื่อมโยงสู่การตลาดระดับต่างๆ
- พัฒนาศพก.ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรสามารถรองรับการศึกษาดูงานและการสร้างตลาดชุมชนสามารถให้นักท่องเที่ยวซื้อรับประทานและซื้อกลับเป็นของที่ระลึกหรือของฝากทำให้สร้างรายได้แก่ชุมชนอย่างยั่งยืน

ส่วนที่ ๓ ข้อมูลด้านการเกษตรและการทำงานเป็นเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. ผลสำเร็จในกิจกรรมทางการเกษตรของเกษตรกรต้นแบบที่มีการนำวิชาการ เทคโนโลยีการเกษตร มาปรับใช้ใน ศพก. จนเกิดผลสำเร็จในการทำเกษตร พร้อมเป็นแบบอย่างให้เกษตรกรในพื้นที่

๑.๑ แร่งบันดาลใจและจุดเริ่มต้น

๑) อะไรคือแรงบันดาลใจในการเริ่มต้นการปรับเปลี่ยนการทำเกษตรแบบเดิม ๆ สู่การทำเกษตรแบบใช้หลักวิชาการหรือเทคโนโลยีในกิจกรรมการเกษตรของท่าน

เนื่องจากการเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นเมื่อปีพ.ศ. ๒๕๔๗ ที่มีความรุนแรงทำให้การดำเนินชีวิตของผู้คนในชุมชนต้องหยุดประกอบอาชีพ ซึ่งผู้คนในชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการเกษตร โดยการกรีดยางและเมื่อเกิดเหตุการณ์ขึ้นทำให้ไม่สามารถประกอบอาชีพได้ปกติแล้วยังทำให้ไม่สามารถที่จะออกไปซื้อของตามตลาดได้แบบปกติทำให้ขาดแคลนรายได้และอาหารสำหรับบริโภค จึงเริ่มมีการปลูกผักไว้รับประทานเองเมื่อตนเองทำสำเร็จมีผักไว้รับประทานและไว้ขายได้จึงมีการชักชวนรวมตัวกันของผู้คนในหมู่บ้านเริ่มต้นเพียง ๘ ราย โดยการปลูกผักไว้รับประทานเหลือขายแต่ไม่มีการแบ่งกำไรโดยรายได้ทั้งหมดที่ได้จากการขายผักได้เก็บไว้ทำกองทุนเพื่อซื้อวัสดุในการเพาะปลูกพืชผักและไม้ผลที่มีอายุสั้นจึงเกิดเป็นศูนย์เศรษฐกิจพอเพียงและเป็นแหล่งอาหารปลอดภัยและสร้างรายได้ให้แก่คนในชุมชน

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) เป็นฟาร์มตัวอย่างที่บ้านตราระบอน เริ่มจากการเป็นศูนย์เครือข่ายเนื่องจากเป็นศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรที่มีความหลากหลายเป็นที่สนใจของเกษตรกร มีความพร้อมด้านสถานที่ ฐานเรียนรู้ต่างๆ มีความตั้งใจในการพัฒนาจนเป็นที่ยอมรับและผ่านการคัดเลือกการเป็น ศพก.หลัก อำเภอสาบบุรี ตั้งแต่ ปี๒๕๖๔ จนถึงปัจจุบันและมีการดำเนินกิจกรรมภายในศูนย์อย่างต่อเนื่องและมีการใช้เทคโนโลยี นวัตกรรมและการกำจัดศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสาน (IPM) มาใช้ในการทำเกษตรเพื่อการทำเกษตรแบบปลอดภัยและทดแทนแรงงานที่มีอยู่จำกัดปัญหาหรือความท้าทายอะไรที่ผลักดันให้เกิดการทำเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้ รายละเอียดของการทำเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในแปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้

๒) ปัญหาหรือความท้าทายอะไรที่ผลักดันให้เกิดการทำเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้

การทำเกษตรในอดีตเผชิญกับหลายปัญหาและความท้าทายที่ส่งผลกระทบต่อผลผลิต รายได้ และความมั่นคงของเกษตรกร ซึ่งสิ่งเหล่านี้เองเป็น “แรงผลักดัน” ที่ทำให้เกิดความจำเป็นในการ ปรับตัวโดยใช้หลักวิชาการ และการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ในการเกษตร เพื่อให้สามารถอยู่รอดและแข่งขันได้ในระยะยาว ปัญหาและความท้าทายที่สำคัญ มีดังนี้

๑. ต้นทุนการผลิตสูง แต่ราคาผลผลิตตกต่ำ ต้นทุนการผลิต เช่น ค่าเมล็ดพันธุ์ ปุ๋ย สารเคมี แรงงาน สูงขึ้นทุกปีเกษตรกรส่วนใหญ่ขาดการวางแผนการผลิต จึงประสบปัญหาสินค้าเกษตรล้นตลาดทำให้กำไรต่ำ หรือขาดทุนสะสมต่อเนื่องจึงแรงผลักดันให้ต้องใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ลดต้นทุน และวางแผนการผลิตอย่างแม่นยำ

๒. สภาพภูมิอากาศแปรปรวนภัยแล้ง น้ำท่วม โรคพืชและแมลงระบาดเกิดบ่อยขึ้นส่งผลให้ผลผลิตเสียหาย ไม่แน่นอน และยากต่อการควบคุม จึงให้เกษตรกรใช้เทคโนโลยี เช่น ระบบน้ำอัจฉริยะ, การพยากรณ์อากาศ, เพื่อจัดการความเสี่ยง

๓. การใช้ทรัพยากรอย่างไม่มีประสิทธิภาพเช่น ใช้ปุ๋ยและน้ำมากเกินไปจนทำให้ดินเสื่อมสภาพ โครงสร้างดินเนื่องจากขาดความรู้การจัดการดิน น้ำ และพืชอย่างเหมาะสม ต้องอาศัยองค์ความรู้ทางวิชาการ เช่น การตรวจวิเคราะห์ดิน ปรับสูตรปุ๋ยเฉพาะพื้นที่หรือสภาพดิน การใส่ปุ๋ยถูกต้องตามช่วงอายุของพืชผลทางการเกษตร

๔. เกษตรกรส่วนใหญ่ยังใช้วิธีการดั้งเดิม ขาดการเข้าถึงข้อมูลยังขาดความรู้ในการประยุกต์ใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีขาดแรงจูงใจหรือโอกาสในการเรียนรู้สิ่งใหม่ จึงต้องมีการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ เช่น ศพก. เพื่อให้เกษตรกรเข้าถึงความรู้และฝึกปฏิบัติจริง

๕. แรงงานเกษตรลดลง คนรุ่นใหม่ไม่สานต่อแรงงานในภาคเกษตรมีแนวโน้มลดลง คนรุ่นใหม่สนใจอาชีพอื่นมากกว่าการนำเทคโนโลยีมาทดแทนแรงงาน เช่น เครื่องจักรขนาดเล็ก, โดรนพ่นยา, ช่วยลดภาระและเพิ่มแรงจูงใจให้คนรุ่นใหม่กลับเข้าสู่ภาคเกษตร

๖. การแข่งขันสูงเรื่องการตลาดจึงต้องพัฒนาเกษตรสู่มาตรฐาน GAP, Organic

๑.๒ รายละเอียดของการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในแปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้

๑) การทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการเกษตรใดที่ได้นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตร (เช่น การลดการเกิดปัญหาเรื่องดิน น้ำ อากาศ ในพื้นที่ การลดต้นทุนการผลิต การลดการระบาดของศัตรูพืช การเพิ่มผลผลิต การเพิ่มมูลค่าผลผลิต ได้มีการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาปรับใช้อย่างไรบ้าง)

- การใช้สารชีวสารชีวภัณฑ์นำเชื้อราไตรโคเดอร์มา แตนเบียน แมลงหางหนีบมาใช้ในแปลง ศพก.เพื่อเป็นแปลงตัวอย่างและถ่ายทอดความรู้ให้แก่เกษตรกรที่สนใจเข้ามาศึกษาเรียนรู้ โดยเชื้อไตรโคเดอร์มา แตนเบียน แมลงหางหนีบ สามารถควบคุม กำจัดโรคและแมลงศัตรูพืชได้ ที่ในภาวะปัจจุบันสภาพดินทั่วไปมีความเสื่อมโทรมลงอย่างมากเนื่องจากเกษตรกรมีการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชและปุ๋ยเคมีอย่างหนักโดยไม่มีการบำรุงดิน จึงทำให้เกิดปัญหาการระบาดของโรคเชื้อราในดิน ซึ่งเมื่อพืชเป็นโรคแล้วไม่สามารถแก้ไขได้ การใช้สารเคมีจึงเป็นการสิ้นเปลืองและไม่คุ้มค่า นอกจากนี้ยังทำให้เกิดปัญหาหลายอย่าง การใช้เชื้อไตรโคเดอร์มา แตนเบียน แมลงหางหนีบ เพื่อกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช จึงเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดขณะนี้เพราะเสียค่าใช้จ่ายน้อย และยังปลอดภัยสูงทั้งกับตัวเกษตรกรเองและธรรมชาติ วิธีนี้จึงเป็นทางเลือกที่ดีทางหนึ่งสำหรับเกษตรกร

- การผลิตปุ๋ยหมักคุณภาพและการห่อหมอนบำรุงพืชผักใช้เองสูงเพื่อลดต้นทุนการใช้ปุ๋ยเคมีและการบำรุงปรับปรุงคุณภาพดิน

๒) อธิบายขั้นตอนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางการเกษตรของท่าน

๑. ศึกษาสภาพปัญหาและวัตถุประสงค์การใช้งานวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นโดยปรึกษาเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานเกษตรอำเภอ พัฒนาที่ดิน หรือหาข้อมูลต่างๆที่เกิดขึ้นทางออนไลน์ เช่น ลักษณะการถูกทำลายของพืชเกิดจากศัตรูพืชหรือโรคพืชชนิดใด หรือการตรวจวิเคราะห์ดินขาดอินทรีย์วัตถุใด และสภาพแวดล้อมสภาพอากาศ ณ.ช่วงเวลานั้นเพื่อนำมาวิเคราะห์ใช้ข้อมูลดังกล่าวในการวางแผนผลิตสารชีวภัณฑ์หรือศัตรูธรรมชาติ(มวลพินาต) ที่สามารถควบคุมศัตรูพืช

๒. คัดเลือกสารชีวภัณฑ์และทำการเลี้ยงตัวห้ำหรือผลิตสารชีวภัณฑ์ที่เหมาะสม เช่น ไตรโคเดอร์มา (ควบคุมเชื้อราในดิน) บาซิลลัส, บิวเวอเรีย, เมตาไรเซียม (ควบคุมแมลงศัตรูพืช)

๓. เตรียมพื้นที่และระบบการจัดการเตรียมพื้นที่ให้เหมาะสม เช่น ปรับปรุงสภาพดินก่อนใช้สารชีวภัณฑ์กำหนดรอบการใช้ เช่น ฉีดพ่นทุก ๗-๑๐ วัน

๔. ทดลองใช้ในพื้นที่นำร่องทดลองใช้สารชีวภัณฑ์หรือปุ๋ยหมักในพื้นที่เล็กก่อนจดบันทึกข้อมูล เช่น การเจริญเติบโตของพืช อัตราการเกิดโรค ผลผลิต

๕. ติดตามและประเมินผลตรวจสอบประสิทธิภาพ เช่น การลดลงของศัตรูพืช คุณภาพดินที่ดีขึ้น ประเมินค่าใช้จ่ายเมื่อเทียบกับสารเคมี

๖. ปรับปรุงและขยายผลปรับสูตรหรือวิธีการใช้ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมเฉพาะพื้นที่ขยายการใช้ไปยังพื้นที่อื่น หรือให้เกษตรกรกลุ่มอื่นเรียนรู้ร่วมกัน

ภาพที่ ๑๔ การเลี้ยงแตนเบียนการสำรวจและการปล่อยแตนเบียน

๓) อธิบายขั้นตอนการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการ เช่น การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การปรับเปลี่ยนพันธุ์พืชที่ทนต่อสภาพภูมิอากาศ ด้านทานต่อโรคแมลง เป็นต้น (ให้อธิบายขั้นตอน วิธีการอย่างละเอียด)

การใช้หลักวิชาการโดยการใช้หลักการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน(IPM)

การจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน โดยรวมวิธีการควบคุมศัตรูพืชหลายรูปแบบ เช่น ทางชีวภาพ ทางวัฒนธรรม ทางกายภาพ และทางเคมี อย่างเหมาะสม เพื่อให้เกิดผลกระทบน้อยที่สุดต่อสิ่งแวดล้อมและมนุษย์ ขั้นตอนและวิธีการใช้หลักวิชาการตามแนวทาง IPM

๑. สำรวจและเฝ้าระวังศัตรูพืช ตรวจสอบเป็นประจำ เช่น ทุก ๕-๗ วันสังเกตความเสียหายที่เกิดจากแมลง โรค หรือวัชพืชใช้กับดักแมลง หรือการเก็บตัวอย่างพืชตรวจสอบ

๒. วิเคราะห์ระดับความรุนแรง ประเมินว่าศัตรูพืชมีจำนวนมากพอจะส่งผลกระทบต่อผลผลิตหรือไม่เช่น: ถ้าพบเพลี้ยไฟเกิน ๑๐ ตัว/ต้นในพริก อาจต้องเริ่มใช้มาตรการควบคุม

๓. วางแผนการควบคุมแบบผสมผสาน แบ่งออกเป็นหลายวิธี โดยเลือกใช้ให้เหมาะสม ดังนี้:

๓.๑ วิธีการชีวภาพใช้สารชีวภัณฑ์ เช่น ไตรโคเดอร์มา, บิวเวอเรียปล่อยแมลงตัวห้ำ/ตัวเบียน เช่น แตนเบียน เพลี้ย

๓.๒ วิธีการวัฒนธรรมปลูกพืชหมุนเวียนเว้นช่วงปลูกใช้พันธุ์ต้านทานโรค

๓.๓ วิธีการกายภาพและเครื่องกลดักจับแมลงด้วยกับดักแสงไฟติดตามช่วยป้องกันแมลงกำจัดส่วนพืชที่ติดโรค

๓.๔ วิธีการเคมี (เมื่อจำเป็นเท่านั้น) ใช้สารเคมีอย่างระมัดระวังใช้ตามคำแนะนำจากนักวิชาการ หลีกเลี่ยงการใช้ซ้ำ ๆ เพื่อลดการดื้อยา

๔. ลงมือปฏิบัติอย่างเป็นระบบทำตามแผนที่วางไว้ใช้อัตราส่วนที่ถูกต้องและเวลาที่เหมาะสมจัดการความสะอาดในแปลงอย่างต่อเนื่อง

๕. ประเมินผลและบันทึกข้อมูลติดตามผลหลังการควบคุม เช่น จำนวนแมลงลดลงหรือไม่จดบันทึกวิธีที่ใช้และผลลัพธ์ที่ได้ใช้ข้อมูลเหล่านี้เพื่อปรับปรุงการจัดการต่อไป

ภาพที่ ๑๕ การปล่อยแตนเบียนในแปลงผักและแมลงหางหนีบในสวนมะพร้าว

๒. ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับต่อการทำอาชีพการเกษตร: ผลลัพธ์ที่ได้รับจากการนำนวัตกรรม/เทคโนโลยี มาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรคืออะไร เช่น ต้นทุน รายได้ ผลผลิต (ใส่รายละเอียดข้อมูลเชิงตัวเลขเพิ่มเติม เพื่อการเปรียบเทียบเชิงประจักษ์ และให้ระบุสินค้าเกษตรที่ทำการผลิตใน ศพก.ของท่าน)

๒.๑ สินค้าเกษตรที่มีการดำเนินกิจกรรมใน ศพก. มีดังนี้

๑) สินค้าเกษตร ด้านพืช ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ชนิด ประกอบด้วย

- ๑.๑) ผักยกแคร่ เช่น ผักคอส ผักกาดแก้ว พื้นที่ปลูกจำนวน ๔๐ แคร่
 ๑.๒) พืชผักอื่นๆ เช่น กระเจี๊ยบเขียว ข้าวโพด มะเขือ ผัก พื้นที่ปลูกจำนวน ๒ ไร่
 ๑.๓) ไม้ผล ไม้ยืนต้น เช่น มะละกอฮอลแลนด์ แก้วมังกร มะพร้าว น้ำหอม ไม้
 พื้นที่ปลูกจำนวน ๒๐ ไร่

๑.๔) ข้าว พื้นที่ปลูกจำนวน ๓ ไร่

๒) สินค้าเกษตร ด้านประมง ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๓ ชนิด ประกอบด้วย

- ๒.๑) ปลาดุก ปลานิล ปลาสลิด จำนวน จำนวนแวนบ่อ จำนวน ๘ บ่อ บ่อดิน ๔ บ่อ
 กระชังปลา ๒ กระชัง

๓) สินค้าเกษตร ด้านปศุสัตว์ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๑ ชนิด ประกอบด้วย

๓.๑) วัว จำนวน ๘ ตัว

๔) สินค้าเกษตร ด้านอื่น ๆ ได้แก่ การแปรรูป ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๒ ชนิด ประกอบด้วย

๔.๑) น้ำมันมะพร้าวสกัดเย็น ผลิตตามออเดอร์

๔.๒) ตะลิงปลิงอบแห้ง จำนวน ๓๐๐ กระปุก

๒.๒ ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรใน ศพก.มีดังนี้ (ในระบุด้านทุนการผลิตสินค้าเกษตรหลัก)

๑) สินค้า ผัก มีต้นทุนการผลิต ดังนี้

๑.๑) ค่าเมล็ดพันธุ์ ๖๐๐ ต่อเดือน

รวมต้นทุนการผลิต ๖๐๐ ต่อเดือน

รายได้ ๘๐๐๐ – ๑๐,๐๐๐ ต่อเดือน

๒.๓ รายได้ของเกษตรกรต้นแบบ มีดังนี้

๑) รายได้รายวัน (ได้รายวันจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกวันของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง หน่อไม้

เฉลี่ยรายได้วันละ ๒๐๐ บาท/วัน

๒) รายได้รายสัปดาห์ (ได้รายสัปดาห์จากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกสัปดาห์ของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ผักสลัดและผักอื่นๆ

เฉลี่ยรายได้สัปดาห์ละ ๒,๐๐๐ บาท/สัปดาห์

๓) รายได้รายเดือน (ได้รายเดือนจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกเดือนของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง มะพร้าว น้ำหอม มะละกอฮอลแลนด์

เฉลี่ยรายได้เดือนละ ๒,๕๐๐ บาท/เดือน

๔) รายได้รายปี (ได้รายปีจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกปีของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ข้าวสารไรเบอรี่ ปลาดุก ตะลิงปลิงแช่แข็ง

เฉลี่ยรายได้ปีละ ๔๖,๐๐๐ บาท/ปี

๒.๔ ประโยชน์ที่ได้รับ (ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง เกษตรกรรายอื่น และประโยชน์ที่เกิดกับชุมชนมีอะไรบ้าง)

ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง

๑. ประโยชน์ต่อตนเองสามารถพัฒนาองค์ความรู้ของตนเองได้ฝึกฝนการเป็นวิทยากรถ่ายทอดองค์ความรู้แก่ผู้อื่นได้เข้าถึงข้อมูลวิชาการและเทคโนโลยีใหม่ ๆ จากหน่วยงานรัฐและผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้โดยตรง

๒. เป็นผู้นำทางการเกษตรในพื้นที่ได้รับการยอมรับในชุมชนสร้างโอกาสในการต่อยอดกิจกรรมเกษตรเป็นธุรกิจ เช่น ขายผลผลิตคุณภาพ ขายสารชีวภัณฑ์

๓. เพิ่มรายได้จำหน่ายสินค้าเกษตร เนื่องจากเป็นที่รู้จักเพิ่มขึ้นสามารถขยายตลาดสินค้าที่ผลิต การเปิดแปลงเรียนรู้ หรือการจัดอบรมอาจได้รับการสนับสนุนจากรัฐเนื่องจากการที่ภาครัฐได้เล็งเห็นถึงความตั้งใจในการดำเนินกิจกรรมและเกิดประโยชน์ต่อผู้อื่น เช่น งบประมาณแปลงต้นแบบ

ประโยชน์ต่อเกษตรกรรายอื่น

๑. เข้าถึงองค์ความรู้และเทคโนโลยีใหม่เรียนรู้จากแปลงจริง ดูงาน ทดลอง และสอบถามเจ้าของศูนย์ได้โดยตรงได้รับคำแนะนำเชิงวิชาการที่เข้าใจง่าย และเหมาะสมกับพื้นที่จริง

๒. ลดต้นทุน เพิ่มผลผลิตด้วยการนำแนวทางจาก ศพก. ไปใช้ เช่น การใช้สารชีวภัณฑ์ ปุ๋ยหมัก การจัดการน้ำลดการใช้สารเคมี ปรับระบบเกษตรให้ยั่งยืนมากขึ้น

๓. ต่อยอดสู่นวัตกรรมเกษตรเรียนรู้การผลิตเกษตรแนวใหม่ เช่น เกษตรอินทรีย์ การแปรรูปเสริมโอกาสในการแปรรูปและการตลาด

ประโยชน์ต่อชุมชน

๑. เป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชนช่วยสร้างแรงบันดาลใจให้คนรุ่นใหม่หันมาทำเกษตรรวมทั้งเป็นการสนับสนุนการเรียนรู้นอกห้องเรียนสำหรับนักเรียน นักศึกษา

๒. สร้างเครือข่ายเกษตรกรเชื่อมโยงผู้ผลิต ผู้แปรรูป และตลาดเข้าด้วยกันส่งเสริมความร่วมมือในชุมชน เช่น การรวมกลุ่มผลิต/แปรรูป/จำหน่าย

๓. สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรได้ไม่ยากเนื่องจากภายในศูนย์ฯ มีฐานเรียนรู้ด้านการเกษตร และมีกิจกรรมด้านการเกษตรที่นักท่องเที่ยวสามารถร่วมทำกิจกรรมกับเกษตรกรที่ทำงานในฟาร์มได้ทุกวัน ได้แก่ การเพาะเมล็ดผักสลัด การเก็บผักสลัด การทำน้ำมันมะพร้าวสกัดเย็น การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร กิจกรรมการตกปลาเป็นต้น ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้ทางศูนย์ฯ มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องทำให้มีกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวมีกิจกรรมให้กับนักท่องเที่ยวได้ร่วมกิจกรรมนอกจากนี้ทางศูนย์ฯ ยังมีธรรมชาติที่หลากหลายเหมาะกับการตั้งแคปเพอเรสภายในศูนย์มีอ่างเก็บน้ำห้วยกลาพอ และยังมีน้ำตก ลำธารที่เหมาะสมกับการพักผ่อนอย่างมากและยังสามารถเชื่อมโยงไปยังจุดท่องเที่ยวจุดอื่นๆ ด้วยพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นเพิ่มรายได้หมุนเวียนในชุมชนลดการพึ่งพาของภายนอกพัฒนาชุมชนให้เป็น “แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร” ทำให้สามารถสร้างรายได้เสริมแก่ผู้คนในชุมชน

๓. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์:

๓.๑ เทคโนโลยี/นวัตกรรมที่นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรของท่านมีการช่วยรักษาสีเขียวสิ่งแวดล้อมหรืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่แปลงเกษตรของท่านและชุมชนอย่างไร

เกษตรกรต้นแบบ นายดิน หวังทอง ตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นเสมอมา มีการส่งเสริมการจัดกิจกรรมตามประเพณีและวัฒนธรรมต่างๆ รวมถึงอนุรักษ์ภูมิปัญญาต่างๆของคนในชุมชนแต่ก็ไม่ลืมในการพัฒนาการเกษตรเพื่อให้เกิดความก้าวหน้าและปรับพฤติกรรมกรรมการทำการเกษตรเพื่อให้เกิดพัฒนาด้านการเกษตรและสามารถสร้างรายได้ ลดต้นทุน เพิ่มผลผลิตอย่างยั่งยืนโดยมีการใช้นวัตกรรมต่างๆมาใช้ในศูนย์เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้และแปลงสาธิตแก่ผู้มาอบรมศึกษาดูงานภายในศูนย์ เช่น การใช้ทำปุ๋ยหมักอินทรีย์แบบไม่กลับกอง การทำปุ๋ยหมักอินทรีย์คุณภาพสูง การทำปุ๋ยหมักน้ำจากเศษวัสดุ การทำนาบก การปลูกผักยกแคร่ การปลูกผักในภาชนะ การผลิตสารชีวภัณฑ์ การเลี้ยงแมลงศัตรูธรรมชาติ การใช้เครื่องจักรกลต่างๆมาใช้ในการทดแทนแรงงาน การใช้แผ่นโซลาเซลล์ในการผลิตกระแสไฟฟ้าและการทำโรงอบโดยใช้พลังงานแสงอาทิตย์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่นำมาใช้ในกิจกรรม ศพก. ไม่เพียงแต่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตของเกษตรกร แต่ยังมิบทบาทสำคัญในการ รักษาสิ่งแวดล้อม อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และฟื้นฟูระบบนิเวศเกษตร ซึ่งช่วยให้ชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี และเกิดการพัฒนายั่งยืนในระยะยาว ได้แก่

- การใช้สารชีวภัณฑ์ทดแทนสารเคมี

ใช้ไตรโคเดอร์มา, บิวเวอเรีย, เมตาไรเซียม แมลงตัวห้ำ/ตัวเบียน ในการควบคุมโรคและแมลงศัตรูพืชลดการปนเปื้อนของสารเคมีในดิน แหล่งน้ำ และอากาศช่วยฟื้นฟูความหลากหลายของจุลินทรีย์ในดิน ลดการใช้สารเคมีอันตรายทำให้เกษตรกรเกิดความปลอดภัยชีวิตเกษตรกรเองและสิ่งแวดล้อมในชุมชน

ภาพที่ ๑๖ การผลิตและการใช้สารชีวภัณฑ์

- การผลิตและใช้ปุ๋ยหมัก/ปุ๋ยอินทรีย์

การเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรกลับมาใช้หมุนเวียนให้เกิดประโยชน์ เช่น เศษพืช มูลสัตว์ และเศษอาหารนำมาทำปุ๋ยหมักชีวภาพ ช่วยในการลดขยะอินทรีย์ในชุมชนและส่งผลให้เกิดการสร้างอินทรีย์วัตถุในดิน

ฟื้นฟูโครงสร้างดินเนื่องจากการใช้ปุ๋ยเคมีนอกจากนี้ยังช่วยลดต้นทุนการทำเกษตรในเรื่องของบำรุงผลผลิตจากเดิมที่ใช้ปุ๋ยเคมีที่มีราคาสูง

ภาพที่ ๑๗ การผลิตปุ๋ยชีวภาพ ปุ๋ยแบบไม่กลับกอง ปุ๋ยมูลไส้เดือน

- การปลูกพืชหลากหลายชนิด (เกษตรผสมผสาน)

การปลูกพืชหลากหลายลดการใช้พื้นที่แบบเชิงเดี่ยวที่เสี่ยงต่อโรคและศัตรูพืช ดังนั้นการเพิ่มความหลากหลายทางชีวภาพ ทั้งพืชและสัตว์ในระบบนิเวศเกษตร ระบบนิเวศแข็งแรง, ลดการใช้สารเคมี, ช่วยดึงดูดแมลงที่มีประโยชน์

ภาพที่ ๑๘ การปลูกพืชหมุนเวียน

- การใช้พลังงานทดแทน

การใช้ พลังงานแสงอาทิตย์ แทนไฟฟ้าจากแหล่งฟอสซิลในระบบอบแห้ง เช่น อบพริก อบสมุนไพร หรือ อบผลผลิตการเกษตรโดยการติดตั้งแผงโซลาร์เซลล์เป็นการเทคโนโลยี/นวัตกรรมพลังงานจากแสงอาทิตย์เป็นซึ่ง

ถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ปี ๒๕๖๘ อำเภอสายบุรี

พลังงานสะอาด ส่งผลให้ไม่ก่อมลพิษช่วยลดภาวะโลกร้อนเมื่อเทียบกับการใช้ไฟฟ้าหรือการเผาไหม้เชื้อเพลิงและลดค่าไฟฟ้า นอกจากนี้ยังลดการปนเปื้อนจากฝุ่นหรือมลพิษที่มีผลต่อผลิตภัณฑ์และสามารถหมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่ได้อย่างระยะยาว

ภาพที่ ๑๙ การใช้พลังงานทดแทน(ตู้อบพลังงานแสงอาทิตย์)

๓.๒ ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (ที่เกิดจากการทำกิจกรรมทางการเกษตร ใน ศพก.)

- ส่งเสริมการใช้ชีวภัณฑ์ จุลินทรีย์และการเลี้ยงตัวห้ำ/ตัวเบียน กำจัดศัตรูพืช และวิถีธรรมชาติ ลดมลพิษในดิน น้ำ และอากาศ รวมถึงลดความเสี่ยงต่อสิ่งมีชีวิตในระบบนิเวศ
- การใช้ประโยชน์จากวัตถุดิบต่างๆ อย่างคุ้มค่าและหมุนเวียน และการนำวัสดุเหลือใช้มาสร้างเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์มูลค่าสูง ซึ่งช่วยลดขยะและผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การผลิตเห็ดฟางจากทะลายปาล์มการผลิตปุ๋ยน้ำหมักและการทำปุ๋ยหมักจากเศษวัสดุเหลือใช้ เช่น ทะลายปาล์ม การทำปุ๋ยไส้เดือน

๔. ผลสำเร็จการทำงานให้ชุมชนในฐานะ ศพก. ที่เป็นเชิงประจักษ์

๔.๑ ผลสำเร็จการปฏิบัติงานในฐานะ ศพก. เป็นที่ประจักษ์

๔.๑.๑ มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่

ก่อนที่จะมีการจัดตั้งเป็นศูนย์ฯ นายถิน หวังทอง เกษตรกรต้นแบบได้ศึกษาข้อมูลและปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่เมื่อพบปัญหาและบริบทของผู้คนในพื้นที่รวมทั้งสภาพพื้นที่ในชุมชนจึงมีการรวมกลุ่มจัดตั้งศูนย์ฯ ขึ้นมา และจัดทำแปลงเรียนรู้และฐานความรู้ต่างๆ ที่สามารถแก้ปัญหาด้านการเกษตรแก่เกษตรกรในชุมชนได้ เกษตรกรต้นแบบ นายถิน หวังทอง มีความรู้ความสามารถและทักษะในการถ่ายทอดความรู้มีประสบการณ์ด้านการเกษตรและการประกอบอาชีพการเกษตรมากกว่า ๔๐ ปี และได้พัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอทั้งการอบรม ศึกษาดูงาน จึงมีความเชี่ยวชาญทั้งด้านการผลิต การแปรรูปผลผลิต ทางการเกษตร ตลอดจนการตลาด มีการนำความรู้ที่ได้รับมาประยุกต์สิ่งนั้นให้เห็นเป็นจริงได้ เกิดแปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้ ที่สามารถนำมาถ่ายทอดความรู้ให้กับเกษตรกรที่มาศึกษาดูงาน และเรียนรู้ที่ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าได้ โดยมีความพร้อมด้านองค์ความรู้และแปลงเรียนรู้สำหรับถ่ายทอดเกษตรกร ได้แก่

- ด้านการส่งเสริมปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ เข้ารับการอบรมถ่ายทอดความรู้ ด้านเศรษฐกิจพอเพียง เกษตรทฤษฎีใหม่ ของโครงการฟาร์มตัวอย่างในสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ และจากหน่วยงานสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นผู้นำน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่มาใช้ในการดำเนินชีวิตมาโดยตลอด

- ด้านการจัดทำบัญชี ได้รับการอบรมถ่ายทอดความรู้จากครูบัญชีและสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบการศึกษาตามอัธยาศัยเศรษฐกิจพอเพียง นอกจากนี้ครูบัญชียังใช้สถานที่ในการจัดอบรมการทำบัญชีแก่แปลงใหญ่ในพื้นที่ มีการจัดทำบัญชีต่างๆภายในฟาร์มอย่างต่อเนื่อง

- ด้านการจัดการดินและปุ๋ย เทคโนโลยีการจัดการดิน เข้ารับการอบรมศึกษาดูงานจากหน่วยงานสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ อย่างต่อเนื่องทุกปี มีความรู้ในการผลิตปุ๋ยหมักแห้ง ปุ๋ยหมักน้ำ ปุ๋ยหมักอินทรีย์คุณภาพสูง การเลี้ยงไส้เดือน เป็นที่ยอมรับของหน่วยงานต่างๆในการได้รับการเชิญเป็นวิทยากร

- ด้านเกษตรปลอดภัย จากการเข้ารับการอบรมจากหน่วยงานสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และการตรวจแปลงจากกรมวิชาการเกษตรทำให้ได้รับมาตรฐานการผลิตทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสม (GAP)

- การดูแลและจัดการศัตรูพืช จากการเข้ารับการอบรมจากหน่วยงานศูนย์ส่งเสริมเทคโนโลยีด้านการอารักขาพืชจังหวัดสงขลาและหน่วยงานสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ทำให้มีความรู้ในการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน(IPM) สามารถผลิตสารชีวภัณฑ์ การเลี้ยงศัตรูธรรมชาติ เช่น แตนเบียน แมลงหางหนีบ มาใช้ในแปลงภายในศูนย์ฯ

- ด้านประมงและปศุสัตว์ หน่วยงานสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ทำให้ได้รับความรู้และสามารถจัดทำฐานเรียนรู้แก่ผู้ที่มาอบรมศึกษาดูงานในศูนย์ฯและสร้างอาชีพและรายได้ที่ยั่งยืน

๔.๑.๒ การให้บริการในการเป็นจุดอบรม ศึกษาดูงาน และเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าฟาร์มตัวอย่างบ้านตราระบอน ให้บริการทางการเกษตรกับเกษตรกร นักเรียนนักศึกษา บุคคลทั่วไป และกลุ่มบุคคล ที่เข้ามาศึกษาดูงานและเยี่ยมชม ศพก. ตลอดทั้งปี มากกว่า ๑๐๐ ราย โดยมีการจัดการเวลาที่ใช้ในการถ่ายทอดความรู้ มีการวางแผนที่ดีทั้งเนื้อหาและลำดับขั้นตอนการนำเสนอรวมทั้งสื่อและเครื่องมือการสื่อสาร สามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าเก่งทำให้สามารถบริหารเวลาได้อย่างเหมาะสมเห็นได้จากการถูกเชิญจากหน่วยงานภาครัฐและภาคประชาชนตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ศูนย์มีความพร้อมในเรื่องของวัสดุอุปกรณ์ สื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับทางด้านการเกษตรที่หลากหลายให้เกษตรกรทั่วไปและผู้สนใจศึกษาดูงาน ทั้งในรูปแบบของเอกสาร โปสเตอร์/ชุดนิทรรศการที่ใช้เป็นการสาธิตหรือประกอบการจัดอบรมต่างๆอย่างครบถ้วน รวมทั้งแปลงเรียนรู้และฐานเรียนรู้ที่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องรวมทั้งสิ่งอำนวยความสะดวกในการให้บริการการเป็นจุดอบรม

ศาลาเรียนรู้ ภายในศูนย์มีศาลา อาคารและโรงเรือนและแปลงเรียนรู้ ทั้งนี้ทางศูนย์มีบริการทั้ง

โต๊ะเก้าอี้ พัดลม แอร์ กระดาน ชุดเครื่องเสียง และหากหน่วยงานใดต้องการใช้โปรเจคเตอร์ทางศูนย์สามารถจัดหาให้หน่วยงานใช้ตามต้องการ ภายในศูนย์มีบริเวณที่กว้างพร้อมรองรับการจัดอบรมหรือกิจกรรมต่างๆทั้งโดยไม่ต้องกังวลถึงสถานที่จอดรถและห้องน้ำ

ทักษะการเป็นวิทยากร เกษตรกรต้นแบบมีความมั่นใจในตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีการเตรียมพร้อม มีสื่อและวิธีการที่เหมาะสมในการความรู้แก่ผู้เข้ารับการอบรม เป็นนักพัฒนาที่มีหลักการและคิดอย่างเป็นระบบมีภาวะความเป็นผู้นำ มีทีมงานและเครือข่าย และมีการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ประสบการณ์ในการเป็นวิทยากร เกษตรกรต้นแบบมีความสามารถและประสบการณ์ในการถ่ายทอดความรู้ไม่น้อยกว่า ๑๐ ปี โดยเฉพาะด้านการเกษตรและการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การทำปุ๋ยอินทรีย์ การปลูกผักยกแคร่ การผลิตสารชีวภัณฑ์และการเลี้ยงแมลงศัตรูธรรมชาติโดยไม่ใช้สารเคมี ทำให้เกิดเทคนิคต่างๆ เช่น การบรรยาย การนำอภิปราย การสัมมนา กรณีศึกษา การจัดกิจกรรม ฯลฯ ทำให้เกิดความรู้ เข้าใจง่าย ได้สาระ และสามารถสร้างบรรยากาศในการอบรมได้อย่างเหมาะสมทำให้การอบรมมีประสิทธิภาพ สามารถเชื่อมโยงทฤษฎีเข้ากับการปฏิบัติได้มองเห็นเป็นรูปธรรม มีการใช้ภาษาง่ายๆทำให้ผู้ฟังเข้าใจกับเนื้อหาและตรงกับความต้องการของผู้ได้รับความรู้

ภาพที่ ๒๐ ได้รับเชิญเป็นวิทยากรบรรยาย การเพาะเห็ดฟางโดยใช้วัสดุเหลือใช้ (ฟางข้าว) ให้กับแปลงใหญ่ต่างๆ

ภาพที่ ๒๑ ได้รับเชิญเป็นวิทยากรบรรยาย และหลักสูตรตามฐานเรียนรู้ จากหน่วยงานของภาครัฐและเอกชน

๔.๑.๓ การให้บริการด้านการแก้ไขปัญหา เป็นที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญหของเกษตรกรในพื้นที่ รวมถึงการรับเรื่องร้องเรียนในพื้นที่

การดำเนินงานของ ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอสาบบุรี นอกจากจะเป็นศูนย์เรียนรู้ให้เกษตรกรเข้ามาเรียนรู้เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการเกษตรแล้ว ยังมีบทบาทที่สำคัญในการ ให้บริการด้านการแก้ไขปัญหและให้คำปรึกษาแก่เกษตรกรในพื้นที่ รวมถึง การรับเรื่องร้องเรียนจากเกษตรกร เพื่อช่วยแก้ไขปัญหทางการเกษตรอย่างใกล้ชิด โดยศูนย์ฯ ศพก. ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการแก้ไขปัญหและให้คำปรึกษาแก่เกษตรกรในพื้นที่ ผ่านการรับฟัง ร่วมคิด ร่วมแก้ และประสานกับหน่วยงานภาคี ทำให้เกษตรกรมีที่พึ่งทางข้อมูลเชิงวิชาการ และช่วยส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนเกษตรกรรมอย่างยั่งยืนโดยมีแนวทางการให้บริการดังนี้

๑. เป็นที่ปรึกษาการเกษตรแบบใกล้ชิดให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ หรือแปรรูปผลผลิต แนะนำวิธีแก้ไขปัญหโรคพืช แมลงศัตรูพืช หรือดินเสื่อมคุณภาพส่งเสริมการใช้สารชีวภัณฑ์ การเลี้ยงตัวห้ำ ตัวเบียน การปุ๋ยอินทรีย์ หรือการใช้เทคโนโลยีเหมาะสมกับพื้นที่

๒. นำปัญหาหรือข้อร้องเรียนจากเกษตรกรร่วมวิเคราะห์กับหน่วยงานภาคีเพื่อให้เกิดการแก้ปัญหที่ตรงจุด เช่น เมื่อเกษตรกรประสบปัญหาที่ซับซ้อน เช่น ขาดแคลนน้ำ หรือปัญหาด้านตลาด ทางศูนย์ ศพก. จะเป็นผู้ประสานเชื่อมโยงกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานเกษตรอำเภอ สำนักงานพัฒนาที่ดิน อบต. หรือหน่วยงานท้องถิ่น

๓. รับฟังปัญหา รับเรื่องร้องเรียน และส่งต่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของโดยเกษตรกรสามารถแจ้งปัญหาหรือร้องเรียน เช่น การขาดแคลนน้ำใช้ทางการเกษตร การได้รับผลกระทบจากการใช้สารเคมีของแปลงเกษตรกรข้างเคียงที่กระทบตนเอง ศพก. จะมีการจัดบันทึกและ ประสานงานส่งต่อเรื่อง ไปยังหน่วยงานรับผิดชอบอย่างเป็นทางการ เช่น สำนักงานเกษตรอำเภอ ส.ป.ก. หรือ อบต.

๔. เปิดช่องทางการสื่อสารที่เข้าถึงง่ายแก่เกษตรกรที่มีปัญหา เช่น หมายเลขโทรศัพท์ หรือไลน์กลุ่มของกลุ่มเกษตรกรมีเจ้าหน้าที่ประจำ (นักวิชาการเกษตร) หรือเกษตรกรต้นแบบที่ให้คำปรึกษาได้ตลอดเวลา

๕. จัดเวทีพบปะ พูดคุย แลกเปลี่ยนปัญหาในพื้นที่จัด เวทีชุมชน หรือ วันนัดพบเกษตรกร เพื่อรับฟังปัญหาใช้วิธีประชาคมหรือการระดมความเห็นเพื่อหาแนวทางร่วมกันในการแก้ไข

๖. ติดตามผลการดำเนินการแจ้งให้เกษตรกรทราบความคืบหน้า เพื่อสร้างความเชื่อมั่นในกระบวนการประสานงาน

๔.๑.๔ การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านวิชาการเกษตร

๑. ความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียง

นายถิน หวังทอง เกษตรกรต้นแบบ เป็นคณะกรรมการ ศพก.ระดับจังหวัดทำให้ได้มีการเข้ารับการเข้ากิจกรรมอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพและเพิ่มพูนความรู้จากหน่วยงานที่จัดขึ้น นอกจากนี้เกษตรกรต้นแบบมักใช้เวลาว่างในการศึกษาหาความรู้ด้านการเกษตร จากสื่อออนไลน์ต่างๆและด้วยความที่ ศพก.แห่งนี้เป็นฟาร์มตัวอย่างฯ ทำให้เกษตรกรต้นแบบได้รับการศึกษาดูงานจากฟาร์มตัวอย่างฯ ต่างๆอยู่เรื่อยๆทำให้เป็นเกษตรกร ต้นแบบที่มีการพัฒนาตนเองตลอดเวลาสามารถนำความรู้ที่ได้รับมาต่อยอดในการพัฒนา ศพก.

นอกจากนี้เกษตรกรต้นแบบยึดหลักการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ควบคู่กับการใช้นวัตกรรมเพื่อเป็นแบบอย่างให้กับเกษตรกรในชุมชนในการปรับเปลี่ยนกิจกรรมการเกษตรตั้งแต่ต้นน้ำ (การผลิต) จนถึงปลายน้ำ (การตลาด) ซึ่งเกษตรกรต้นแบบทำให้เห็นเป็นที่ประจักษ์ให้แก่ชุมชนนอกจากนี้ยังมีการบริหารจัดการพื้นที่เพื่อการปลูกพืชที่เหมาะสม

ผลความสำเร็จ

เกษตรกรภายในชุมชนรู้จักใช้พื้นที่ให้มีประโยชน์มากขึ้น อีกทั้งสร้างความมั่นคงทางด้านอาหารแก่ชุมชน และสร้างรายได้แก่ครัวเรือนลดค่าใช้จ่ายด้านอาหารแก่ครัวเรือน นอกจากนี้ชุมชนได้รับเลือกเป็น “หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง”

๒. การปลูกผักยกแคร่และการปลูกผักในภาชนะปลอดสารพิษ

การปลูกผักยกแคร่หรือการปลูกผักในภาชนะเป็นเหตุผลอย่างแรกที่ทำให้เกิดศูนย์ ศพก. เนื่องจากการแก้ไขปัญหาพื้นที่ทำการเกษตรที่ไม่เหมาะสม มีน้ำท่วมขังอยู่บ่อยครั้งและการเกิดความไม่สงบในพื้นที่และการดูแลจัดการโรคและแมลงที่เกิดขึ้นมากหากปลูกลงดินในพื้นที่ดังกล่าว ทำให้นายถิ่น หวังทอง เกษตรกรต้นแบบ เกิดแนวคิดในการส่งเสริมการปลูกผักยกแคร่ไว้รับประทานในครัวเรือนเพื่อลดความเสี่ยงในการออกนอกพื้นที่ในการอาหารมาบริโภคนอกพื้นที่ จึงเกิดการส่งเสริมการให้ความรู้และจัดทำแปลงทดลองขึ้นเพื่อให้ผู้ที่สนใจสามารถศึกษาดูงาน

ผลความสำเร็จ

- สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้การปลูกผักยกแคร่ที่มีผู้ที่สนใจทั้งเกษตรกรทั้งในและนอกเขตชุมชนที่ให้ความสนใจในการศึกษาดูงาน ณ.ศูนย์ฯและนำไปผลิตเองสร้างรายได้แก่เกษตรกรในชุมชน
- ได้รับการรับรองมาตรฐาน GAP
- ได้รับการยอมรับด้านการตลาดเรื่องการผลิตผักปลอดสารทำให้มีตลาดรองรับผลผลิตอย่างต่อเนื่อง

ภาพที่ ๒๒ ใบรับรองGAP

๓. การผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพและชีวภัณฑ์ป้องกันโรคพืช

การผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพและชีวภัณฑ์ป้องกันโรคพืชเนื่องจากโดยส่วนตัว นายธิน หวังทอง เกษตรกรต้นแบบ ใส่ใจเรื่องสุขภาพจึงมีแนวคิดการไม่ใช้สารเคมีในการทำการเกษตรจึงศึกษาหาความรู้โดยการร่วมเข้ารับการอบรมจากหน่วยงานเกษตรและทราบถึงการใช้สารชีวภัณฑ์ ในการดูแลและกำจัดศัตรูพืชที่ปลอดภัย ทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภค นอกจากนี้ยังได้ศึกษาดูงานจากการเข้ารับการอบรมจากหน่วยงานภาครัฐ ทำให้นำมาประยุกต์ใช้และถ่ายทอดองค์ความรู้ดังกล่าวให้แก่เกษตรกรข้างเคียงจนได้รับความน่าเชื่อถือเนื่องจากมีแปลงสาธิต การใช้จริงนอกจากการใช้สารชีวภัณฑ์ยังผลิตปุ๋ยอินทรีย์เพื่อลดต้นทุนในการทำเกษตรอีกด้วย การนำเชื้อราไตรโคเดอร์ม่า แตนเบียน แมลงหางหนีบมาใช้ในแปลง ศพก.เพื่อเป็นแปลงตัวอย่างและถ่ายทอดความรู้ให้แก่เกษตรกรที่สนใจเข้ามาศึกษาเรียนรู้ โดยเชื้อไตรโคเดอร์ม่า แตนเบียน แมลงหางหนีบ สามารถควบคุม กำจัดโรคและแมลงศัตรูพืชได้ ที่ในภาวะปัจจุบันสภาพดินทั่วไปมีความเสื่อมโทรมลงอย่างมาก เนื่องจากเกษตรกรมีการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชและปุ๋ยเคมีอย่างหนักโดยไม่มีการบำรุงดิน จึงทำให้เกิดปัญหาการระบาดของโรคเชื้อราในดิน ซึ่งเมื่อพืชเป็นโรคแล้วไม่สามารถแก้ไขได้ การใช้สารเคมีจึงเป็นการสิ้นเปลืองและไม่คุ้มค่า นอกจากนี้ยังทำให้เกิดปัญหาหลายอย่าง การใช้เชื้อไตรโคเดอร์ม่า แตนเบียน แมลงหางหนีบ เพื่อกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช จึงเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดขณะนี้เพราะเสียค่าใช้จ่ายน้อย และยังปลอดภัยสูงทั้งกับตัวเกษตรกรเองและธรรมชาติ วิธีนี้จึงเป็นทางเลือกที่ดีทางหนึ่งสำหรับเกษตรกร

ผลความสำเร็จ

- ในภาวะปัจจุบันสภาพดินทั่วไปมีความเสื่อมโทรมลงอย่างมาก เนื่องจากเกษตรกรมีการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชและปุ๋ยเคมีอย่างหนักโดยไม่มีการบำรุงดิน จึงทำให้เกิดปัญหาการระบาดของโรคเชื้อราในดิน ซึ่งเมื่อพืชเป็นโรคแล้วไม่สามารถแก้ไขได้ การใช้สารเคมีจึงเป็นการสิ้นเปลืองและไม่คุ้มค่า และทำให้เกิดปัญหาหลายอย่าง การใช้เชื้อไตรโคเดอร์ม่า แตนเบียน แมลงหางหนีบ เพื่อกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช จึงเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดขณะนี้เพราะเสียค่าใช้จ่ายน้อย และยังปลอดภัยสูงทั้งกับตัวเกษตรกรเองและธรรมชาติ วิธีนี้จึงเป็นทางเลือกที่ดีทางหนึ่งสำหรับเกษตรกรชุมชน
- ทำให้สภาพดินในพื้นที่เกษตรของชุมชนได้รับการปรุงโครงสร้างดิน
- ชุมชนได้ทำการเกษตรแบบปลอดภัยรวมทั้งการบริโภคสินค้าเกษตรที่ปลอดสารพิษ

ภาพที่ ๒๓ เกษตรกรในชุมชนร่วมกันผลิตปุ๋ยและนำแตนเบียนไปใช้ในแปลงข้าวโพด

๔.๑.๕ การขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติของเกษตรกร (มีช่องทางในการขยายผลอย่างไร เกษตรกรในชุมชน หรือเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติต่ออย่างไร และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติอย่างไร)

ช่องทางในการขยายผล

ในการขยายองค์ความรู้เกษตรกรต้นแบบมีรูปแบบการขยายองค์ความรู้หลากหลายช่องทาง ได้แก่

- การประชุมพบปะคณะกรรมการศพก.และแปลงใหญ่ระดับอำเภอและระดับจังหวัด อย่างน้อยปีละ ๔ ครั้ง
- ช่องทางออนไลน์ไม่ว่าจะเป็น line กลุ่มศพก.ระดับจังหวัดและระดับอำเภอ รวมถึงเผยแพร่ทาง line หมู่บ้านและบางครั้งมีหน่วยงานรัฐจัดทำวิดีโอเผยแพร่การทำเกษตรของตัวเกษตรกรผ่านช่องทาง You Tube ของเพจสำนักงานของรัฐเอง เช่น มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี และผ่านช่องทาง Face book ตัวเอง
- การจัดอบรมของหน่วยงานต่างๆที่มีการเชิญเป็นวิทยากร หรือมาศึกษาดูงานเองที่ศูนย์ฯ

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติ

- เกษตรกรและผู้ที่มาศึกษาดูงานที่ผ่านการอบรมและร่วมกิจกรรมกับทาง ศพก.ฟาร์มตัวอย่างบ้านเตราะบอน อำเภอสาบบุรี จังหวัดปัตตานี สามารถนำองค์ความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพของตนเองอีกทั้งยังสามารถนำไปเป็นอาชีพเสริมสร้างรายได้แก่ครอบครัวตัวเองได้อีกด้วย
- เกษตรกร องค์กรเกษตรกรสามารถเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายเพื่อปรับเปลี่ยนระบบการผลิตสินค้าเกษตร ส่งผลให้เกิดความเข้มแข็ง และพึ่งพาตนเองได้
- เพิ่มช่องทางด้านการตลาดเพิ่มขึ้น

ภาพที่ ๒๔ เกษตรกรที่ผ่านการอบรมและนำองค์ความรู้ประยุกต์ใช้ในการเกษตรของตนเองและสามารถนำองค์ความรู้ถ่ายทอดแก่เกษตรกรอื่นๆได้

๔.๑.๖ การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ร่วมกับชุมชน หรือหน่วยงานในพื้นที่
 ศพก.ฟาร์มตัวอย่างบ้านเตราะบอนมีส่วนร่วมในการการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่โดยการให้ความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ในการใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตรรวมถึงการให้ใช้เป็นสถานที่ในการทดลองและขยายผลงานวิจัยต่าง ๆ และการขอใช้อาคารสถานที่ในการจัดอบรมกิจกรรมต่างๆ ได้แก่ สำนักงานเกษตรจังหวัดปัตตานี สำนักงานเกษตรอำเภอ สำนานพัฒนาที่ดินจังหวัดปัตตานี ที่ว่าการอำเภอสายบุรี เกษตรและสหกรณ์จังหวัดปัตตานี สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอสายบุรี ศูนย์ศึกษาอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอสายบุรี และการจัดกิจกรรมการเข้าค่ายของโรงเรียนในอำเภอสายบุรีที่ร่วมกับชุมชน และหน่วยงานอื่นๆในพื้นที่ ได้แก่

๑. การส่งเสริมการผลิตพืชปลอดภัย เป็นเกษตรกรต้นแบบในการทำเกษตรปลอดภัยและได้รับการรับรองการผลิตทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสม (GAP) จากกรมวิชาการ เป็นผู้ขับเคลื่อนการรวมกลุ่มของเกษตรกรผู้ปลูกผัก ให้มาทำการเกษตรแบบปลอดภัย โดยใช้ ศพก. ในการถ่ายทอดความรู้ ฝึกปฏิบัติ ศึกษาดูงาน เรียนรู้หลักการการผลิตทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสมและการมาตรฐานการผลิตทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสม (GAP) กับกรมวิชาการ เป็นวิทยากรบรรยายให้ความรู้แก่ผู้เข้ารับการอบรมฝึกปฏิบัติ ศึกษาดู

๒. การส่งเสริมการทำเกษตรผสมผสาน/เกษตรทฤษฎีใหม่ เป็นวิทยากรบรรยายให้ความรู้ให้กับเกษตรกรผู้มาศึกษาดูงาน ในเรื่องทำเกษตรผสมผสาน/เกษตรทฤษฎีใหม่ ทั้งในพื้นที่และใกล้เคียง

๓. การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน การลดต้นทุนการผลิต เป็นเกษตรต้นแบบและเป็นวิทยากรบรรยายการปรับปรุงดินบำรุงดินให้เหมาะกับการผลิตพืช การลดต้นทุนการผลิต การผลิตปุ๋ยอินทรีย์คุณภาพสูง ปุ๋ยหมักแห้งแบบไม่กลับกอง ปุ๋ยหมักน้ำ เพื่อช่วยแก้ปัญหาของสภาพดินในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมต่อการปลูกพืช

๔. การส่งเสริมการกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืชแบบผสมผสาน (IPM) เป็นเกษตรต้นแบบและเป็นวิทยากรบรรยายการผลิตสารชีวภัณฑ์และการเลี้ยงแมลงศัตรูธรรมชาติเพื่อป้องกันและกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืชโดยไม่ใช้สารเคมี โดยใช้ ศพก. ในการถ่ายทอดความรู้ ฝึกปฏิบัติ ศึกษาดูงานแปลงตัวอย่าง

๕. การส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตเป็นเกษตรต้นแบบและเป็นวิทยากรบรรยายการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรเพื่อสร้างรายได้และเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรช่วงราคาสินค้าเกษตรตกต่ำ

ภาพที่ ๒๕ การใช้สถานที่จัดการประชุมสรุปผลการดำเนินงานของอาสาสมัครเกษตรและสหกรณ์ระดับตำบล
 ระดับจังหวัดปัตตานี

ภาพที่ ๒๖ การใช้สถานที่จัดการประชุมเชื่อมโยงเครือข่าย ศพก แปลงใหญ่ และ YSF ระดับจังหวัด

ภาพที่ ๒๗ การใช้สถานที่ในการจัดกิจกรรมงานวันถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อเริ่มต้นฤดูกาลผลิตใหม่ (Field Day)

๔.๑.๔ บทบาทในการเป็นประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อย่างไรบ้าง

บทบาทและหน้าที่ของ ประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) เป็นตำแหน่งสำคัญที่มีหน้าที่กำกับ ดูแล และขับเคลื่อนศูนย์ฯ ให้สามารถถ่ายทอดความรู้ด้านการเกษตร แก่เกษตรกรในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสร้างแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตรที่ครบวงจรการทำเกษตร โดยมีรายละเอียดของบทบาทและหน้าที่ ได้แก่

๑. วางแผนและกำหนดทิศทางการดำเนินงานของศูนย์ฯ

- กำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ และแนวทางการดำเนินงานของศูนย์ฯ ให้สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และความต้องการของเกษตรกรในพื้นที่
- ร่วมวางแผนยุทธศาสตร์พัฒนาเกษตรในระดับตำบล/หมู่บ้าน โดยอาศัยข้อมูลจากฐานการผลิต และศักยภาพของพื้นที่
- ติดตามเทคโนโลยีหรือองค์ความรู้ใหม่ ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสินค้าเกษตร เพื่อประยุกต์ใช้ในศูนย์ฯ--

๒. บริหารจัดการและควบคุมการดำเนินงานของศูนย์ฯ

- เป็นผู้ดำเนินการบริหารจัดการภาพรวมของศูนย์ฯ ทั้งด้านบุคลากร ทรัพยากร และกิจกรรมต่าง ๆ
- วางระบบการทำงานภายในศูนย์ฯ เช่น การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ตารางการอบรม แผนการใช้พื้นที่ ฯลฯ
- ดูแลให้การใช้ทรัพยากร งบประมาณ และอุปกรณ์ภายในศูนย์ฯ เป็นไปอย่างโปร่งใส คำนวณ และตรวจสอบได้

๓. ส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้ของเกษตรกร

- เป็นผู้ดำเนินการจัดการฝึกอบรม ถ่ายทอดความรู้ และจัดแปลงเรียนรู้ให้กับเกษตรกร
- ส่งเสริมให้เกษตรกรในพื้นที่สามารถเข้าถึงความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรมเกษตรที่เหมาะสมกับพื้นที่
- สนับสนุนการสร้างเกษตรกรต้นแบบในชุมชน และพัฒนาศักยภาพของกลุ่มเกษตรกร เพื่อพัฒนากิจกรรมให้ตรงจุดมากขึ้น
- พัฒนา ปรับปรุงแปลงเรียนรู้และฐานเรียนรู้ให้มีความพร้อมและการนำเทคโนโลยี/นวัตกรรมด้านการเกษตรใหม่ๆ ให้เพื่อให้ผู้มาเรียนรู้ด้านการเกษตรภายในศูนย์ฯ ได้เรียนรู้ความรู้ใหม่ๆ ตลอดเวลา

๔. ประสานงานและสร้างเครือข่าย

- เป็นตัวแทนของศูนย์ฯ ในการประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐ เช่น สำนักงานเกษตรอำเภอ สหกรณ์ หน่วยงานวิชาการ หรือมหาวิทยาลัยในพื้นที่
- ส่งเสริมความร่วมมือกับภาคเอกชน สถาบันการเงิน หรือองค์กรพัฒนาเอกชน เพื่อสนับสนุนศูนย์ฯ ทั้งในด้านงบประมาณ อุปกรณ์ หรือความรู้
- เชื่อมโยงเกษตรกรกับตลาดหรือแหล่งรับซื้อสินค้าเกษตร เพื่อช่วยเพิ่มมูลค่าการผลิต และเพิ่มช่องทางด้านการตลาดให้กับสินค้าเกษตรภายใต้แนวคิด “ตลาดนำการผลิต”

๕. ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการดำเนินงาน

- ติดตามความก้าวหน้าของการดำเนินกิจกรรมตามแผนงานที่กำหนด

- ประเมินผลสำเร็จและอุปสรรคของกิจกรรม และหาแนวทางปรับปรุงโดยร่วมกับหน่วยงานภาคีต่างๆให้ดียิ่งขึ้น

- จัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินงานของศูนย์ฯ เพื่อนำเสนอแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานเกษตรอำเภอ หรือคณะกรรมการระดับจังหวัด

๖. เป็นแบบอย่างและแรงบันดาลใจ

- เป็นผู้นำในการปรับตัว พัฒนาตนเอง และเป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องการทำเกษตรสมัยใหม่อย่างต่อเนื่องและอย่างยั่งยืน สร้างแรงบันดาลใจและสร้างความเชื่อมั่นให้แก่เกษตรกรในพื้นที่

๔.๒ ความภาคภูมิใจในการเป็น ศพก.

๔.๒.๑ ความภาคภูมิใจในการดำเนินงานเป็น ศพก. ในการร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาด้านเกษตรในชุมชน

- สามารถสร้างเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านเกษตรผสมผสาน การลดต้นทุนการผลิต การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมมาปรับใช้ใน ศพก.จนสามารถทำให้เกษตรกรที่เข้ามาศึกษาสามารถนำไปปรับใช้ทำการเกษตรจนได้รับการยอมรับเช่นเดียวกับศูนย์

- สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรเนื่องจากภายในศูนย์ฯ มีฐานเรียนรู้ด้านการเกษตร และมีกิจกรรมด้านการเกษตรที่นักท่องเที่ยวสามารถร่วมทำกิจกรรมกับเกษตรกรที่ทำงานในฟาร์มได้ทุกวัน ได้แก่ การเพาะเมล็ดผักสลัด การเก็บผักสลัด การทำน้ำมันมะพร้าวสกัดเย็น การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร กิจกรรมการตกปลาเป็นต้น ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้ทางศูนย์ฯมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องทำให้มีกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวมีกิจกรรมให้กับนักท่องเที่ยวได้ร่วมกิจกรรมนอกจากนี้ทางศูนย์ฯยังมีธรรมชาติที่หลากหลายเหมาะกับการตั้งแคมป์เพราะภายในศูนย์มีอ่างเก็บน้ำห้วยกลาพอ และยังมีน้ำตก ลำธารที่เหมาะสมกับการพักผ่อนอย่างมากและยังสามารถเชื่อมโยงไปยังจุดท่องเที่ยวจุดอื่นๆ ด้วย

- สร้างรายได้ให้กับผู้คนในชุมชนและลดรายจ่ายด้านต้นทุนด้านการเกษตรอย่างน้อย ๑๐%

- เป็นศูนย์กลางในการเชื่อมโยงเครือข่ายการผลิต ของกลุ่มองค์กรต่างๆ เป็นสถานที่บูรณาการของหน่วยงานต่างๆทั้งภาครัฐและเอกชน

ภาพที่ ๒๘ การจัดกิจกรรมภายในศูนย์ การตกปลา และการขายสินค้าทางการเกษตร

๔.๒.๒ ความเป็นผู้นำและความเป็นจิตอาสา

๑) ความเป็นผู้นำชุมชนในรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ

เกษตรกรต้นแบบนอกจากเป็นผู้นำด้านเกษตรแล้วยังได้รับการยอมรับจากในผู้คนในชุมชน หน่วยงานของภาครัฐทำให้ได้รับความไว้วางใจในการมอบให้ดำรงตำแหน่งต่างๆ ได้แก่

- ประธานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอสายบุรี
- รองประธานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรจังหวัดปัตตานี
- ประธานวิสาหกิจชุมชนกลุ่มฟาร์มตัวอย่างบ้านเตราะบอน
- ผู้จัดการฟาร์มตัวอย่างบ้านเตราะบอน
- ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑ ตำบลเตราะบอน
- ที่ปรึกษากิจกรรมการหมู่บ้าน
- กรรมการโรงเรียนบ้านกะลาพอ
- ประธานกรรมการ วัดปทุมวรี เตราะบอน สายบุรี
- หัวหน้ากองพันราษฎรอาสาสมัครหมู่บ้าน (อรบ.) อำเภอสายบุรี
- กรรมการกลางผู้ทรงคุณวุฒิจากราษฎรในหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง

ภาพที่ ๒๘ เข้ารับการพระราชทานทุนการบริหารจัดการฟาร์มจากสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง

ภาพที่ ๒๙ ประกาศนียบัตรเกียรติคุณ กรรมการโรงเรียนดีเด่น

ถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ปี ๒๕๖๘ อำเภอสายบุรี

๒) การเสียสละต่อประโยชน์ส่วนรวม

เกษตรกรต้นแบบมีความเป็นจิตอาสาต่อสังคมและพร้อมที่จะเสียสละเวลาในการช่วยเหลือร่วมมือ ร่วมใจในการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวมโดยใช้ความรู้และโอกาสที่ตัวเองได้รับมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนหรือสังคม

ภาพที่ ๓๐ โลรางวัลประกาศเกียรติคุณบุคคลและองค์กรผู้ทำคุณประโยชน์เพื่อแผ่นดิน

ภาพที่ ๓๑ ประกาศนียบัตรแสดงการได้รับแต่งตั้งกรรมการกลางผู้ทรงคุณวุฒิจากราษฎรในหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง

๕. ข้อคิดประจำตัวในการทำงาน

นายถิ่น หวังทอง มองว่าอาชีพเกษตรกรเป็นอาชีพที่มั่นคงและยั่งยืน มีความสุขและรู้สึกภาคภูมิใจที่ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอสาบบุรีได้มีการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ภายในศูนย์ฯ ที่ได้เป็นส่วนหนึ่งในการผลิตเพื่อเป็นแหล่งอาหารปลอดภัยและสร้างรายได้ให้แก่คนในชุมชนโดยนายถิ่น หวังทอง เกษตรกรต้นแบบยึดหลักในการดำเนินชีวิตและการทำศูนย์เรียนรู้ “ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” และถือคติในการทำงานเพื่อให้ผู้คนยอมรับตนเอง คือ “เป็นผู้นำที่มีความรู้ เป็นแบบอย่าง ที่ลงมือทำจริง” ทำให้ทุกวันนี้เป็นที่ยอมรับและเชื่อถือการทำกิจกรรมด้านการเกษตรแบบที่ตนเองได้ทำ

ส่วนที่ ๔ ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียน

๑. ดำเนินงานถอดบทเรียน โดย (ระบุผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานถอดบทเรียน)

- นางสาวนิพาดา กาสอ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร
- นางสาวนิชยุณี ภูโนะ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร
- นางสาวนุรฮายาติย์ อุซึ้ง นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ
- นางรอกีเยาะ วามะ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ

๒. กระบวนการถอดบทเรียน/เครื่องมือที่ใช้

การถอดบทเรียนเป็นเป้าหมายเพื่อสรุปบทเรียน ความสำเร็จ อุปสรรค และแนวทางพัฒนาในอนาคต โดยสำนักงานเกษตรอำเภอสาบบุรี จังหวัดปัตตานี ได้ทำการถอดบทเรียนศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ตั้งแต่ เดือนมิถุนายน ๒๕๖๘ ถึง เดือนสิงหาคม ๒๕๖๘ โดยมีกระบวนการถอดบทเรียนและเครื่องมือในการใช้ ดังนี้

๑. การสัมภาษณ์ โดยจัดตั้งทีมในการถอดบทเรียน ทำการสัมภาษณ์โดยมีการระบุวัตถุประสงค์ของการถอดบทเรียน เพื่อพัฒนากระบวนการดำเนินงานและรวบรวมองค์ความรู้จากเกษตรกรต้นแบบ
๒. การกำหนดประเด็นในการถอดบทเรียน เช่น แรงจูงใจในการจัดตั้ง ประโยชน์ที่ชุมชนได้รับ
๓. จัดการนัดวันในการจัดกลุ่มการสนทนาเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในมุมมองที่หลากหลายค้นหาจุดแข็ง/จุดอ่อนของการดำเนินงาน โดยการใช้เครื่องมือ SWOT Mind Mapping
๔. ทำการจดบันทึกการสัมภาษณ์และเครื่องบันทึกเสียงและภาพ
๕. การสังเกตการณ์ โดยสิ่งที่สังเกต เช่น กระบวนการทำงานจริงภายในศูนย์ การใช้เทคโนโลยีหรือวิธีการผลิตและทำการบันทึกที่ได้การสังเกต
๖. จัดทำแบบสอบถามเพื่อสอบถามจากสมาชิกที่ทำอยู่ในศูนย์ฯ หรือเกษตรกรที่เข้ามาปรึกษาหรือศึกษาภายในศูนย์ฯ ความพึงพอใจ, การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

๓. ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการถอดบทเรียน

ปัญหา / อุปสรรคในการดำเนินการถอดบทเรียน

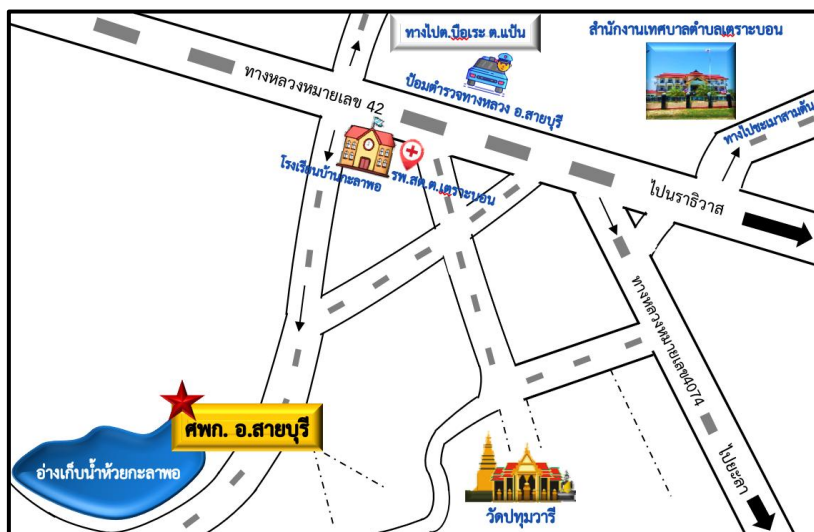
๑. เวลาจำกัดของทั้งเจ้าหน้าที่และเกษตรกรทำให้จัดหาเวลาร่วมถอดบทเรียนได้ยาก

ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาการถอดบทเรียน

๑. ควรจัดอบรมให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่เรื่องการถอดบทเรียนทั้งเชิงกระบวนการ เทคนิคการตั้งคำถาม และการวิเคราะห์ข้อมูล
๒. ใช้เครื่องมือช่วย เช่น แผนผังความคิดเพื่อช่วยให้มองเห็นภาพรวมของประสบการณ์ได้ง่ายขึ้น
๓. เน้นการถอดบทเรียนแบบมีส่วนร่วมเปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนในการวิเคราะห์และสรุป เพื่อความเข้าใจที่หลากหลาย

ภาคผนวก

๑.แผนที่ดัดแปลง ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรฟาร์มตัวอย่างฯ บ้านเตราะบอน อำเภอสายบุรี จังหวัด
ปัตตานี

ภาพที่ ๑ แสดงที่ตั้งแปลงเรียนรู้

ภาพที่ ๒ ภาพบรรยากาศอ่างเก็บน้ำห้วยกะลาพอและบริเวณ ศพก.

แบบสรุปข้อมูล						
ศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอสาบบุรี จังหวัดปัตตานี						
ที่	ชื่อศูนย์เครือข่าย	ประเภท/กิจกรรมหลัก	ที่ตั้งศูนย์		ชื่อ - นามสกุล ประธานศูนย์	เบอร์โทรศัพท์ ประธานศูนย์เครือข่าย
			หมู่	ตำบล		
๑	ศพก. เครือข่ายจัดการดิน ปุ๋ยชุมชน	ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน (ศคปช.)	๒	ตะบิ้ง	นายอับดุลเลาะ ดือราโอะ	๐๘๓๐๒๑๓๕๘๗
๒	ศพก. เครือข่ายการศัตรูพืช ชุมชน	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.)	๒	ตะบิ้ง	นางดรุณี บากา	๐๘๓๐๒๑๓๕๘๗
๓	ศูนย์เรียนรู้ด้านเศรษฐกิจ พอเพียง	ศูนย์เรียนรู้พืชผัก	๕	ทุ่งคล้า	นายสระรี มะรอมแม	๐๙๓๑๓๙๕๔๖๗
๔	ศพก. เครือข่ายแปลง เรียนรู้มะพร้าว	ศูนย์เรียนรู้ด้านไม้ยืนต้น	๔	บางเก่า	นางสาวยามีละ สุหลง	๐๘๔๗๕๐๙๗๓๔
๕	กลุ่มส่งเสริมการเกษตร ปลูกผักกระยะสั้นบ้านกือบง	ศูนย์เรียนรู้พืชผัก	๓	มะนังดาลำ	นายนายมะตอเฮ ดาชะกา	๐๘๙๙๗๔๗๖๗๗
๖	แปลงเรียนรู้การควบคุม ศัตรูพืชตระกูลปาล์ม	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.)	บาง ตา ยาด		นายดอเลาะ ยะเอ๊ะ	๐๘๐๗๐๔๘๗๕๖
๗	ศพก.เครือข่าย ตำบลละ หาร	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจ พอเพียง/เกษตรทฤษฎี ใหม่/เกษตรผสมผสาน	๔	ละหาร	นายชาการียา วานี	๐๘๑๓๘๘๗๑๘๕
๘	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจ พอเพียงตำบลบือระ	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจ พอเพียง/เกษตรทฤษฎี ใหม่/เกษตรผสมผสาน	๔	บือระ	นายนามะรูสลาม สารเอง	๐๘๙๙๗๔๑๖๕๘
๙	ศพก.เครือข่ายไม้ยืนต้น บ้านนาหว้า	ศูนย์เรียนรู้ด้านไม้ยืนต้น	๓	ทุ่งคล้า	นางสาวกัลยา แก้วน้อย	๐๘๕๖๗๑๖๗๓๓
๑๐	ศูนย์เรียนรู้เกษตร ผสมผสาน บ้านสวนพระ สหาย	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจ พอเพียง/เกษตรทฤษฎี ใหม่/เกษตรผสมผสาน	๕	ปะเสยะวอ	นายมะสัยนุง ดือราแม	๐๘๖๒๙๖๕๑๑๔
๑๐	ศูนย์เรียนรู้เกษตร ผสมผสาน บ้านสวนพระ สหาย	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจ พอเพียง/เกษตรทฤษฎี ใหม่/เกษตรผสมผสาน	๕	ปะเสยะวอ	นายมะสัยนุง ดือราแม	๐๘๖๒๙๖๕๑๑๔
๑๑	ศพก.เครือข่ายเกษตร ผสมผสานมะนังดาลำ	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจ พอเพียง/เกษตรทฤษฎี ใหม่/เกษตรผสมผสาน	๕	ปะเสยะวอ	นายอาลีเยะ นิทอง	๐๙๓๗๙๔๘๕๔๓
๑๒	แปลงเรียนรู้เกษตร ผสมผสานบ้านช่องแมว	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจ พอเพียง/เกษตรทฤษฎี ใหม่/เกษตรผสมผสาน	๔	ละหาร	นายมะกะตา หะแว	๐๘๙๒๙๙๐๐๖๘
๑๓	ศพก.เครือข่ายบ้านกูแว	ศูนย์เรียนรู้พืชผัก	๒	กะดุนง	นายเจษฎาบดินทร์ แมฮะ	๐๘๘๗๔๓๐๘๔๕

แบบสรุปข้อมูล						
ศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอสาบบุรี จังหวัดปัตตานี						
ที่	ชื่อศูนย์เครือข่าย	ประเภท/กิจกรรมหลัก	ที่ตั้งศูนย์		ชื่อ - นามสกุล ประธานศูนย์	เบอร์โทรศัพท์ ประธานศูนย์เครือข่าย
			หมู่	ตำบล		
๑๔	ศพก.เครือข่ายปาล์ม น้ำมันบ้านแป้น	ศูนย์เรียนรู้ด้านไม้ยืน ต้น	๘	บ้าน	นางปู พละพึง	๐๖๑๕๖๑๔๔๐๕
๑๕	ศูนย์เรียนรู้เกษตร ผสมผสานตำบลแป้น	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจ พอเพียง/เกษตร ทฤษฎีใหม่/เกษตร ผสมผสาน	๘	บ้าน	นายนเรศ อินทร์ ทองเอียด	๐๘๗๒๙๓๓๔๙๘

ภาพที่ ๔ ศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอสาบบุรี จังหวัดปัตตานี

๓.คณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอสาบบุรี

๑.๑	นายถิ่น หวังทอง	เกษตรกรต้นแบบ	ประธานกรรมการ
๑.๒	นายเจษฎาภินันท์ แมฮะ	เกษตรกรผู้นำตำบลกะตุนง	กรรมการ
๑.๓	นายอาลีเยะ นิทอง	เกษตรกรผู้นำตำบลมะนังดาลำ	กรรมการ
๑.๔	นายอุษมาน มะเซ็ง	เกษตรกรผู้นำตำบลปะเสยะวอ	กรรมการ
๑.๕	นางสาวยามีละ สุธง	เกษตรกรผู้นำตำบลบางเก่า	กรรมการ
๑.๖	นางสาวอามีนัส สือนิ	เกษตรกรผู้นำเตราะบอน	กรรมการ
๑.๗	นายมะรุสลาม สารเอง	เกษตรกรต้นแบบศูนย์เครือข่ายด้านเศรษฐกิจพอเพียง	กรรมการ
๑.๘	นายสระรี มะรอมแม	เกษตรกรต้นแบบศูนย์เครือข่ายด้านเกษตรผสมผสาน	กรรมการ
๑.๙	นายนเรศ อินทร์ทองเอียด	เกษตรกรต้นแบบศูนย์เครือข่ายด้านไร่นาสวนผสม	กรรมการ
๑.๑๐	นายอับลูเลาะ ตือราโอะ	เกษตรกรต้นแบบศูนย์เครือข่ายด้านการจัดการดินปุ๋ย ชุมชน	กรรมการ
๑.๑๑	นางสาวดรุณี บากา	เกษตรกรต้นแบบศูนย์เครือข่ายด้านการจัดการ ศัตรูพืชชุมชน	กรรมการ
๑.๑๒	นางสร้อย พรประเสริฐ	ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการเกษตร และสหกรณ์ สาขาเศรษฐกิจพอเพียง	กรรมการ
๑.๑๓	นางสาวสโรชา แก้วมณีโชติ	ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการเกษตร และสหกรณ์ สาขาแปรรูปผลผลิต	กรรมการ
๑.๑๔	นายหม้อหมัดราฟี บินฮัจยียาซีน	ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการเกษตร และสหกรณ์ สาขาการผลิตปุ๋ย	กรรมการ
๑.๑๕	นายหะมะรอมะอิง สารเอง	ผู้แทน ศบกต. ตำบลเตราะบอน	กรรมการ
๑.๑๖	นางสาวนิพาตา กาสอ	สำนักงานเกษตรอำเภอสาบบุรี	ผู้ประสานงาน

๔. ทำเนียบศูนย์เครือข่าย ศพก.อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี

๑.ชื่อศูนย์ : ศูนย์เรียนรู้เกษตรผสมผสานตำบลแป้น อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี

ประเภทศูนย์เครือข่าย : ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน

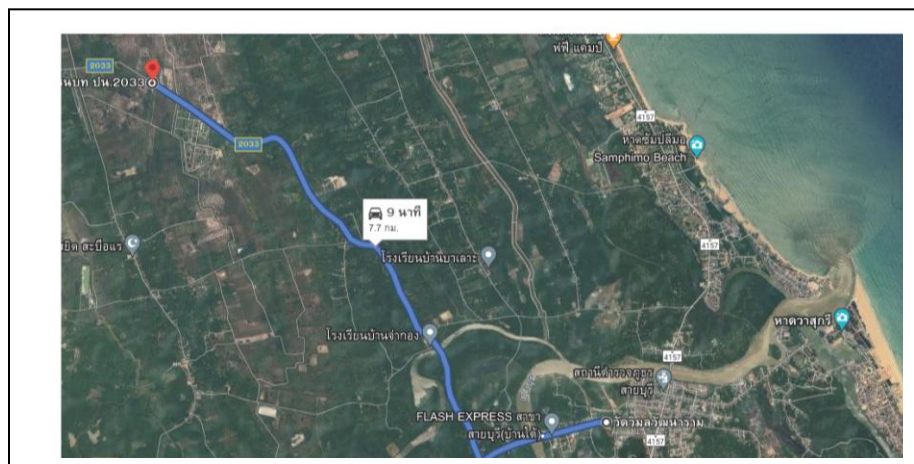
สินค้าหลัก : ไร่นาสวนผสม/เกษตรผสมผสาน

สถานที่ตั้ง : บ้านเลขที่..... หมู่ที่..... ตำบล..... อำเภอ.....สายบุรี. จังหวัด.....ปัตตานี.....

พิกัด : Latitude Longitude x...๗๘๔๐๐๓.....y...๗๔๕๔๘๒ zone...๔๗.....

แผนที่ตั้งศูนย์เรียนรู้ :

แผนที่ ศพก.เครือข่าย

ชื่อประธานศูนย์เครือข่าย.....นายนเรศ อินทร์ทองเอียด.. อายุ ๕๔ ปี

ที่อยู่ : บ้านเลขที่.....๔๘.. หมู่ที่.....๖... ตำบล.....แป้น.. อำเภอ.....สายบุรี... จังหวัด.....ปัตตานี.....

เบอร์โทรศัพท์ :๐๘๗-๒๙๙๓๔๙๘.....

เทคโนโลยีเด่นของศูนย์เครือข่าย :การทำเกษตรแบบผสมผสาน.....

การนำไปใช้ประโยชน์ :การบริหารจัดการพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ.....

หลักสูตรการเรียนรู้ :๑.การผลิตปุ๋ยหมักและน้ำหมักชีวภาพ

.....๒.การปลูกผักกาดแคร์

.....๓.การเลี้ยงไส้เดือน.....

.....๔.การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว.....

ฐานการเรียนรู้ : ๑.การผลิตปุ๋ยหมักและน้ำหมักชีวภาพ

ถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ปี ๒๕๖๘ อำเภอสายบุรี

๒.การปลูกผักกาดแคร์

๓.การเลี้ยงไส้เดือน

๔.การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว

แปลงเรียนรู้ :

๒.ชื่อศูนย์ : ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ต.บือระ อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี

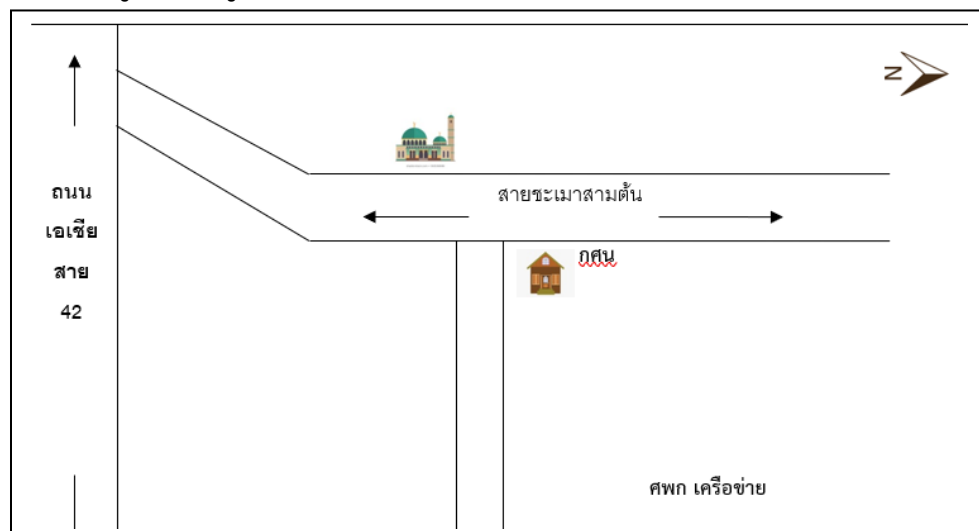
ประเภทศูนย์เครือข่าย : ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน

สินค้าหลัก : ผัก

สถานที่ตั้ง : บ้านเลขที่ - หมู่ที่ ๔ ตำบลบือระ อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี

พิกัด : Latitude - Longitude - x ๗๘๔๔๘๒ y ๗๔๓๙๗๑ Zone๔๗

แผนที่ตั้งศูนย์เรียนรู้ :

ชื่อประธานศูนย์เครือข่าย : นายนามะรูสลาม สารเอง อายุ ๕๑ ปี

ที่อยู่ : บ้านเลขที่ - หมู่ที่. ตำบลบือระ อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี

เบอร์โทรศัพท์: ๐๘๙-๙๗๔๑๖๕๘

เทคโนโลยีเด่นของศูนย์เครือข่าย : การปรับปรุงดินและการบริหารจัดการพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ

การนำไปใช้ประโยชน์ : การทำเกษตรผสมผสานและการปลูกพืชทางเลือก

หลักสูตรการเรียนรู้ :

- ๑.การลดต้นทุน
- ๒.การเพิ่มผลผลิต
- ๓.การปลูกพืชอายุสั้นในดินทราย
๔. การทำการเกษตรแบบผสมผสาน
๕. การปลูกพืชในภาชนะ

ฐานการเรียนรู้ :

ฐานการเรียนรู้ที่ ๑ การผลิตปุ๋ยชีวภาพเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพพื้นที่ทำการเกษตร

ถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ปี ๒๕๖๘ อำเภอสายบุรี

ฐานการเรียนรู้ที่ ๒ ผลิตมะนาวในแว่นบ่อนอกฤดู

ฐานการเรียนรู้ที่ ๓ เลี้ยงปลาทับทิมในบ่อดิน

ฐานการเรียนรู้ที่ ๔ การปลูกผักในภาชนะ

ฐานการเรียนรู้ที่ ๕ การเลี้ยงไก่เบตง เพื่อการเรียนรู้

ฐานการเรียนรู้ที่ ๖ การปลูกพืชทางเลือก

แปลงเรียนรู้ : แปลงเรียนรู้เกษตรผสมผสาน

๓.ชื่อศูนย์ : ศูนย์เรียนรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียง อำเภอสาบบุรี จังหวัดปัตตานี

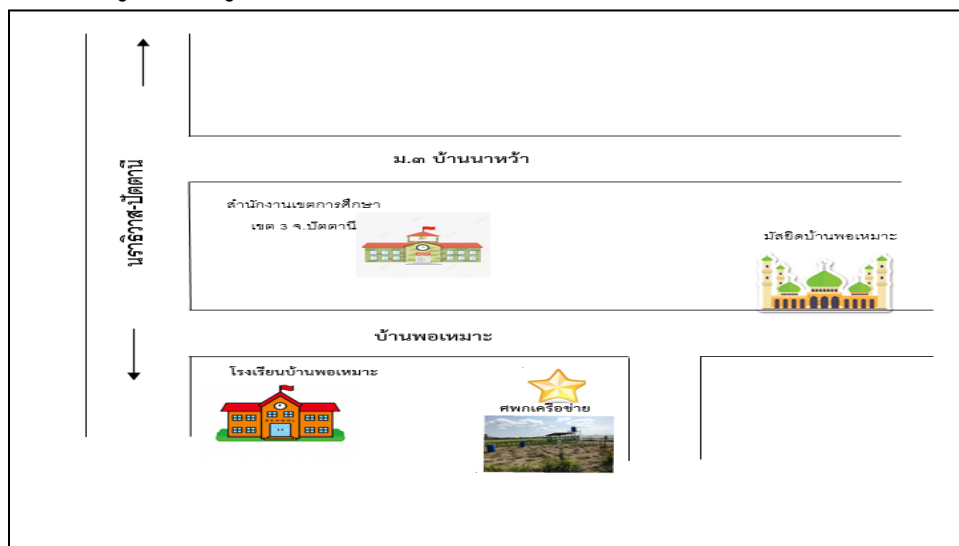
ประเภทศูนย์เครือข่าย : ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง

สินค้าหลัก : พืชผัก

สถานที่ตั้ง : บ้านเลขที่ - หมู่ที่ ๕ ตำบลทุ่งคล้า อำเภอสาบบุรี จังหวัดปัตตานี

พิกัด : Latitude - Longitude - x ๗๘๐๔๐๖ y ๗๔๒๗๓๗ zone๔๗

แผนที่ตั้งศูนย์เรียนรู้ :

ชื่อประธานศูนย์เครือข่าย นาย สะรี มะรอมแม อายุ ๕๔ ปี

ที่อยู่ : บ้านเลขที่ - หมู่ที่ ๕ ตำบลทุ่งคล้า อำเภอสาบบุรี จังหวัดปัตตานี

เบอร์โทรศัพท์ : ๐๙๓๐๓๔๕๔๖๗

เทคโนโลยีเด่นของศูนย์เครือข่าย : การลดต้นทุนในการผลิตพืชและการใช้เทคโนโลยี(การใช้โดรนในการให้ปุ๋ยในนาข้าวและการใช้รถปักดำ)

การนำไปใช้ประโยชน์ : การพึ่งพาตนเองโดยการปลูกพืชผักปลอดสารพิษ โดยการผลิตสารชีวภัณฑ์ในการกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืชและการผสมปุ๋ยหมัก/น้ำหมักใช้เองในแปลงผัก เพื่อลดรายจ่ายเพิ่มรายได้ในครัวเรือน

หลักสูตรการเรียนรู้ : ๑. การประกอบอาชีพเกษตรกรรมตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่

๒. การลดต้นทุนการผลิตโดยใช้ปุ๋ยหมักและน้ำหมักชีวภาพ

๓. การใช้นวัตกรรมมาใช้ในการเกษตร

ฐานการเรียนรู้ : ๑. การปลูกผักปลอดสารพิษ

ฐานการเรียนรู้ : ๒. การลดต้นทุนโดยการผลิตปุ๋ยหมักและน้ำหมักชีวภาพ

ฐานการเรียนรู้ : ๓. การเลี้ยงปลาในบ่อดิน

ฐานการเรียนรู้ : ๔. การผลิตสารชีวภัณฑ์กำจัดโรคและแมลง

แปลงเรียนรู้ :

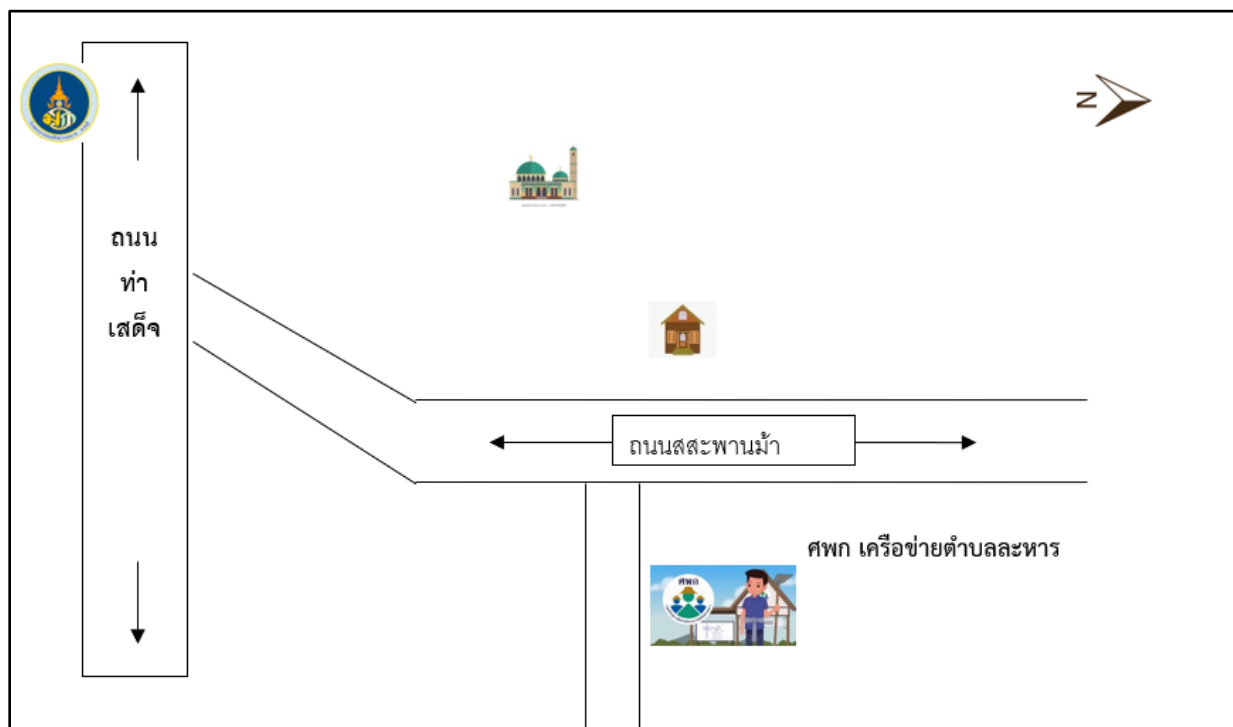

๔.ชื่อศูนย์: ศพก.เครือข่ายแปลงเรียนรู้บ้านช่องแมว ต.ละหาร อ.สายบุรี จ.ปัตตานี
 สินค้าหลัก:เกษตรผสมผสาน

สถานที่ตั้ง:หมู่ที่ ๔ ตำบลละหาร อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี

พิกัดแปลง:Latitude..... Longitude..... X: ๗๙๐๕๕๔ Y:๗๓๙๔๔๖

แผนที่ตั้งแปลง:

ชื่อประธานศูนย์เครือข่าย : นายมะกะตา ทะแว

เบอร์โทรศัพท์: ๐๘๙๒๙๙๐๐๖๘

เทคโนโลยีเด่นของเครือข่าย : การบริหารจัดการพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ

การนำไปใช้ประโยชน์: เป็นแหล่งเรียนรู้ในชุมชน

หลักสูตรเรียนรู้:

- ๑.การลดต้นทุน
- ๒.การเพิ่มผลผลิต
- ๓.การปลูกพืชอายุสั้นในดินทราย
๔. การทำการเกษตรแบบผสมผสาน

ฐานการเรียนรู้ที่ ๑ การลดต้นทุน

ฐานการเรียนรู้ที่ ๒ ผลิตมะนาวในแว่นบ่อนอกฤดู

- ปลุกมะนาวในแว่นบ่อเพื่อผลิตผลนอกฤดูกาลและการทำน้ำยาล้างจานสูตรมะนาว

ฐานการเรียนรู้ที่ ๓ การทำปุ๋ยหมัก

๕.ชื่อศูนย์: ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร(ศพก.เครือข่าย) บ้านภูแว ตำบลกะตุนง
สินค้าหลัก: พืชผัก(แตงกวา)

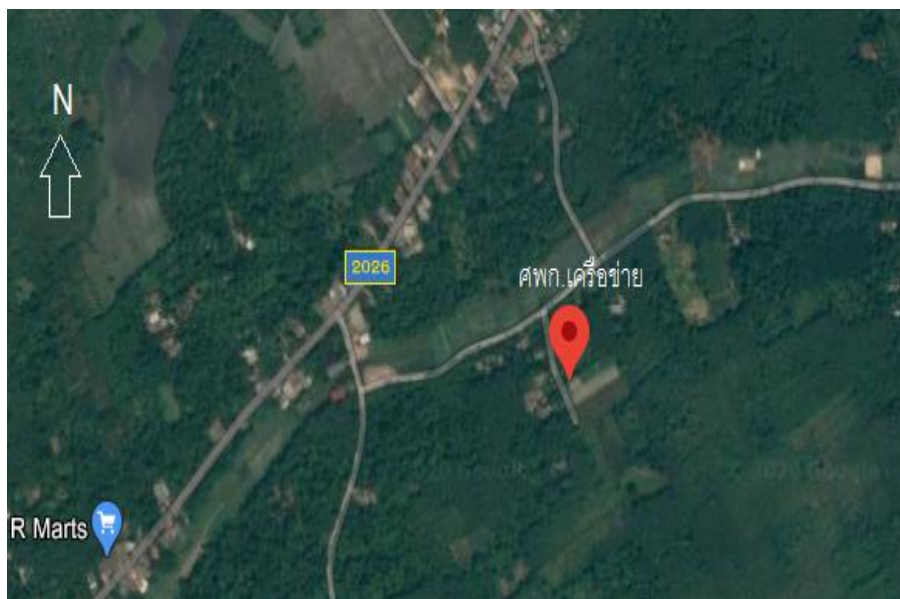
ชื่อประธานศูนย์เครือข่าย : นายเจษฎาบดีนทร์ แม่ฮะ

เบอร์โทรศัพท์: ๐๙๘๗๔๓๐๘๔๕

สถานที่ตั้ง: หมู่ที่ ๒ ตำบลกะตุนง อำเภอสาขบุรี จังหวัดปัตตานี

พิกัดแปลง: X: ๗๘๓๗๖๒ Y: ๗๓๗๐๔๓

แผนที่ที่แปลง:

เทคโนโลยีเด่นของเครือข่าย : การบริหารจัดการพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ
การนำไปใช้ประโยชน์: เป็นแหล่งเรียนรู้ในชุมชน

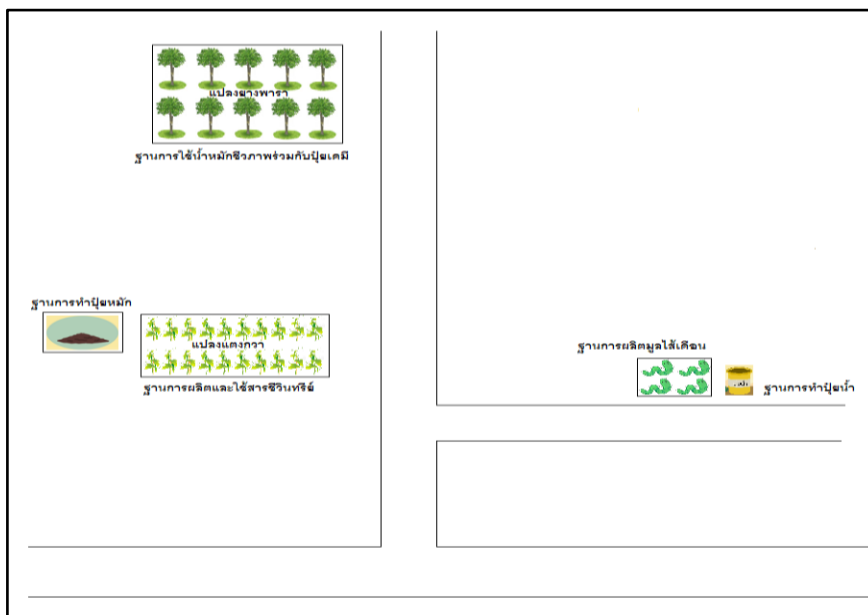
หลักสูตรเรียนรู้:

๑. การลดต้นทุน

๒. การเพิ่มผลผลิต

๓. การผลิตมูลไส้เดือน

ฐานการเรียนรู้และผังการเรียนรู้

๖.ชื่อศูนย์: ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ต.ตะบิ้ง อ.สายบุรี จ.ปัตตานี

สินค้าหลัก: เชื้อสดไตรโคเดอร์มา เชื้อสดบิวเวอร์เรีย เชื้อสดเมตาไรเซียม

น้ำหมักไล่แมลง ศัตรูธรรมชาติ

สถานที่ตั้ง: หมู่ที่ ๒ ตำบลตะบิ้ง อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี

พิกัดแปลง: X:๗๘๘๐๒๐ Y:๗๓๙๐๘๕

แผนที่ตั้งแปลง:

ชื่อประธานศูนย์เครือข่าย : นายอับดุลเลาะ ดือราโอะ

เบอร์โทรศัพท์ : ๐๘๓-๐๒๑๓๕๘๗

เทคโนโลยีเด่นของเครือข่าย : การผลิตขยายสารชีวภัณฑ์เพื่อจำหน่ายและแจกจ่ายให้สมาชิกและเกษตรกร

นำไปใช้ป้องกันการกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช

การนำไปใช้ประโยชน์: ผลิตขยายสารชีวภัณฑ์เพื่อจำหน่ายและแจกจ่ายให้สมาชิกและเกษตรกรนำไปใช้ป้องกันการกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช ดังนี้

เชื้อสดไตรโคเดอร์มา นำไปใช้ป้องกันกำจัดโรคพืชที่เกิดจากเชื้อรา

เชื้อสดบิวเวอร์เรีย นำไปใช้ป้องกันกำจัดแมลงศัตรูพืช จำพวก หนอน เพลี้ย

เชื้อสดเมตาไรเซียม นำไปใช้ป้องกันกำจัดแมลงศัตรูพืชที่มีปีกแข็ง จำพวก ตัวมวน

น้ำหมักไล่แมลง นำไปใช้ฉีดพ่นไล่แมลง

ศัตรูธรรมชาติ(แตนเบียน) นำไปใช้ควบคุมศัตรูพืชที่ไม่สามารถใช้สารชีวภัณฑ์ในการกำจัด

หลักสูตรเรียนรู้:

๑.การผลิตขยายสารชีวภัณฑ์เชื้อสดไตรโคเดอร์มา เชื้อสดบิวเวอร์เรีย เชื้อสดเมตาไรเซียม

๒.น้ำหมักไล่แมลง น้ำหมักยาสูบ น้ำหมักสะเดา

๓.แมลงศัตรูพืช แตนเบียนบราคอนควบคุมหนอนหัวดำ

ฐานการเรียนรู้ ๑ การผลิตขยายสารชีวภัณฑ์เชื้อสดไตรโคเดอร์มา เชื้อสดบิวเวอร์เรีย เชื้อสดเมตาไรเซียม

ฐานการเรียนรู้ ๒ น้ำหมักไล่แมลง น้ำหมักยาสูบ น้ำหมักสะเดา

ฐานการเรียนรู้ ๓ แมลงศัตรูพืช แตนเบียนบราคอนควบคุมหนอนหัวดำ

๗.ชื่อศูนย์: ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน ต.ตะบิ้ง อ.สายบุรี

จ.ปัตตานี

สินค้าหลัก: ปุ๋ยน้ำหมัก ผสมปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน

สถานที่ตั้ง: หมู่ที่ ๒ ตำบลตะบิ้ง อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี

พิกัดแปลง: X:๗๘๘๐๒๐ Y:๗๓๙๐๘๕

แผนที่ตั้งแปลง:

ชื่อประธานศูนย์เครือข่าย : นายอับดุลเลาะ ดือราโอะ

เบอร์โทรศัพท์ : ๐๘๓-๐๒๑๓๕๘๗

เทคโนโลยีเด่นของเครือข่าย : การทำปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดินเพื่อการผลิตพืชที่ได้ประโยชน์จากการใช้ปุ๋ยอย่างมีประสิทธิภาพ การผลิตน้ำหมักปลาใช้เพื่อเสริมคุณภาพของผลผลิต

การนำไปใช้ประโยชน์: เป็นแหล่งเรียนรู้ภายในชุมชนและแหล่งศึกษาดูงานแก่ผู้สนใจ

หลักสูตรเรียนรู้:

๑. การผสมปุ๋ยใช้เองเพื่อลดต้นทุนลดต้นทุน

๒. การผลิตน้ำหมักปลาใช้เพื่อเสริมคุณภาพของผลผลิต

ฐานการเรียนรู้ ๑ การผสมปุ๋ยใช้เองเพื่อลดต้นทุนลดต้นทุน

ฐานการเรียนรู้ ๒ การผลิตน้ำหมักปลาใช้เพื่อเสริมคุณภาพของผลผลิต

ถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ปี ๒๕๖๘ อำเภอสายบุรี

ฐานการเรียนรู้ที่ ๑ การทำปุ๋ยหมักใช้เอง

– สมาชิกกลุ่มจะใช้ของเหลือใช้ทางการเกษตรที่มีอยู่ในพื้นที่ เช่น เศษใบไม้ ทลายปาล์ม ขุยมะพร้าว มาหมักกับมูลสัตว์ เพื่อนำไปใช้ปรับปรุงดินทราย เพิ่มอินทรีย์วัตถุในดิน และช่วยลดต้นทุนปุ๋ยเคมีอีกด้วย

ฐานการเรียนรู้ที่ ๒ การทำน้ำหมักจากปลาเพื่อใช้ในสวนปาล์มน้ำมัน

เป็นการนำเอาวัตถุดิบ นั่นคือปลา หรือเศษปลา ก้างปลา ที่อาจจะเหลือจากการจำหน่ายของแม่ค้า ก็สามารถนำมาหมักเป็นน้ำหมักชีวภาพสูตรปลาได้เช่นกัน น้ำหมักปลาใช้ได้ครอบคลุม ไม่ว่าจะเป็นไม้ผล ก็ทำให้ติดผลตก ผลใหญ่ให้ผลผลิตมาก หากนำไปใช้กับนาข้าวก็จะเป็นฮอโมน เร่งการเจริญเติบโตและรวงใหญ่ได้ผลผลิตมากขึ้น

ฐานการเรียนรู้ที่ ๓ การปลูกพืชแซมในสวนปาล์มน้ำมันเพื่อเพิ่มรายได้

- มีการปลูกพืชแซมในสวนปาล์มน้ำมันเพื่อเพิ่มรายได้ เช่น สับปะรด เสาวรส แก้วมังกร ฯลฯ เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับชาวสวนปาล์ม

ฐานการเรียนรู้ที่ ๔ การเลี้ยงปลาในบ่อดิน

- มีการเลี้ยงปลาน้ำจืดในบ่อดิน เช่น ปลาดุกเพียน ปลาบ้า ปลาเยี่ยงปลาดุก ฯลฯ เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับสมาชิกผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน

แปลงเรียนรู้

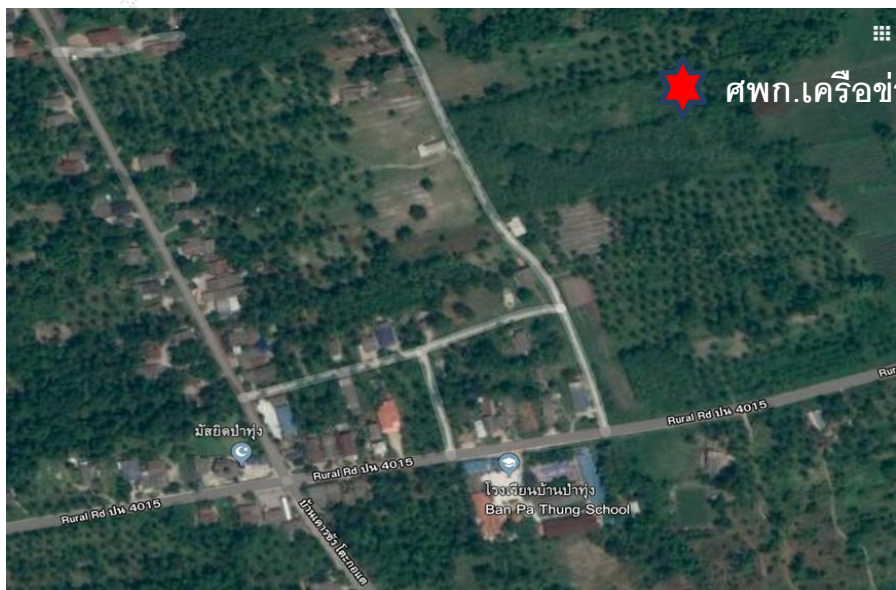
๙.ชื่อศูนย์: ศูนย์เรียนรู้เกษตรผสมผสาน ต.บางเก่า อ.สายบุรี จ.ปัตตานี

สินค้าหลัก: พืชผักผสมผสาน

สถานที่ตั้ง: หมู่ที่ ๔ ตำบลบางเก่า อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี

พิกัดแปลง: Latitude ๗๘๔๙๒๐ Y: ๗๔๙๖๐๖

แผนที่ตั้งแปลง:

ชื่อประธานศูนย์เครือข่าย : นางสาวยามิละ สุหลง

เบอร์โทรศัพท์: ๐๘๔๗๕๐๙๗๓๔

เทคโนโลยีเด่นของเครือข่าย : การปลูกพืชผักเพื่อการค้า

การนำไปใช้ประโยชน์: เป็นแหล่งเรียนรู้ในชุมชน

หลักสูตรเรียนรู้:

๑.การลดต้นทุน

๒.การเพิ่มผลผลิต

๓.การปลูกพืชผสมผสานในดินทราย

ฐานการเรียนรู้ที่ ๑ การทำน้ำหมักชีวภาพ

- สมาชิกจะใช้ของเหลือใช้ทางการเกษตรที่มีอยู่ในพื้นที่ เช่นเศษพืชผัก นำมาทำน้ำหมักเพื่อนำไปใช้ปรับปรุงดินทราย เพิ่มอินทรีย์วัตถุในดิน และช่วยลดต้นทุนปุ๋ยเคมีอีกด้วย

ถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ปี ๒๕๖๘ อำเภอสายบุรี

ฐานการเรียนรู้ที่ ๒ การเลี้ยงปลาหมอชุมพรในบ่อผ้าใบ

เลี้ยงปลาหมอชุมพรในบ่อพลาสติก ขนาด ๒*๔ เมตร จำนวน ๕๐๐ ตัว เลี้ยงด้วยอาหารปลาตุ๊ก และมีการใส่จุลินทรีย์ (EM) เพื่อไม่ให้น้ำในบ่อเน่าเหม็น น้ำที่ทำการเปลี่ยนถ่ายจะนำไปรดพืชผักในแปลงเพื่อเป็นการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า

ฐานการเรียนรู้ที่ ๓ การปลูกพืชผักหมุนเวียน

– วางแผนการปลูกพืชผักหมุนเวียนผสมผสานกันไป ได้แก่ บวบเหลี่ยม พริก ถั่วฝักยาว แตงกวา และแตงโม เป็นการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทำให้มีผลผลิตจำหน่ายได้ทั้งปี

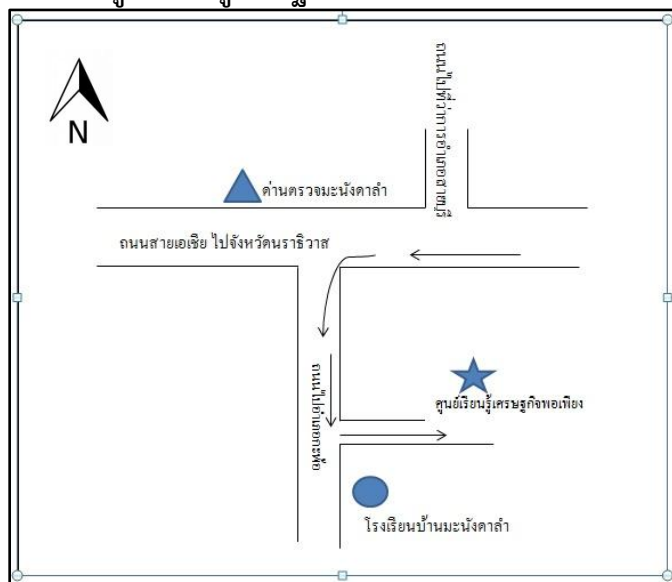
๑๐.ชื่อ : ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ตำบลมะนังดาลำ อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี

สถานที่ตั้ง : ๒๒๑/๒ หมู่ ๑ ตำบลมะนังดาลำ อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี

พิกัด : X ๗๘๙๒๓๑ Y ๗๓๗๑๑๘

ระบบเกษตรกรรมยั่งยืน ๕ รูปแบบ (เกษตรผสมผสาน/เกษตรอินทรีย์/เกษตรธรรมชาติ/เกษตรทฤษฎีใหม่/วนเกษตรหรือไร่นาป่าผสม)เกษตรผสมผสาน.....

แผนที่ไปศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง

ชื่อเจ้าของศูนย์ : นายอาลีเยะ นีทอง

ที่อยู่ : ๑๕๑/๒ หมู่ ๑ ตำบลมะนังดาลำ อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี

เบอร์โทรศัพท์ ๐๙๓-๗๙๔-๘๕๕๓

ข้อมูลทั่วไป :

- ✓ พื้นที่ถือครอง ๔ ไร่
- ✓ ลักษณะดินเป็นดินร่วนปนทราย
- ✓ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ๗ คน แรงงานที่สามารถทำงานในสวนได้เต็มที่ ๔ คน
- ✓ แหล่งน้ำที่ใช้ในการเกษตรใช้บ่อน้ำบาดาล
- ✓ รูปแบบการผลิตเกษตรผสมผสานเป็นหลัก

แผนที่สวนผสม :

ความคิดริเริ่ม : ต้องการเปลี่ยนพื้นที่นาร้างมาเป็นการปลูกพืชผสมผสานที่ยั่งยืนเพื่อสร้างรายได้และสร้างความมั่นคงให้แก่ครอบครัว

แนวทางการพัฒนา :

- ✓ ปรับปรุงคุณภาพดินให้เหมาะสมกับการเพาะปลูกพืช
- ✓ ปลูกพืชแซมยางเพื่อเสริมรายได้
- ✓ ปลูกผักเพื่อรับประทานเองในครัวเรือนเพื่อลดรายจ่าย
- ✓ ผลิตปุ๋ยหมักใช้เองในแปลงเพื่อลดต้นทุน

จุดเรียนรู้ภายในศูนย์เรียนรู้ :

➤ จุดเรียนรู้การปลูกพืชแซมยาง

➤ จุดเรียนรู้การเลี้ยงปลาในบ่อซีเมนต์

➤ จุดเรียนรู้การปลูกผักสวนครัว

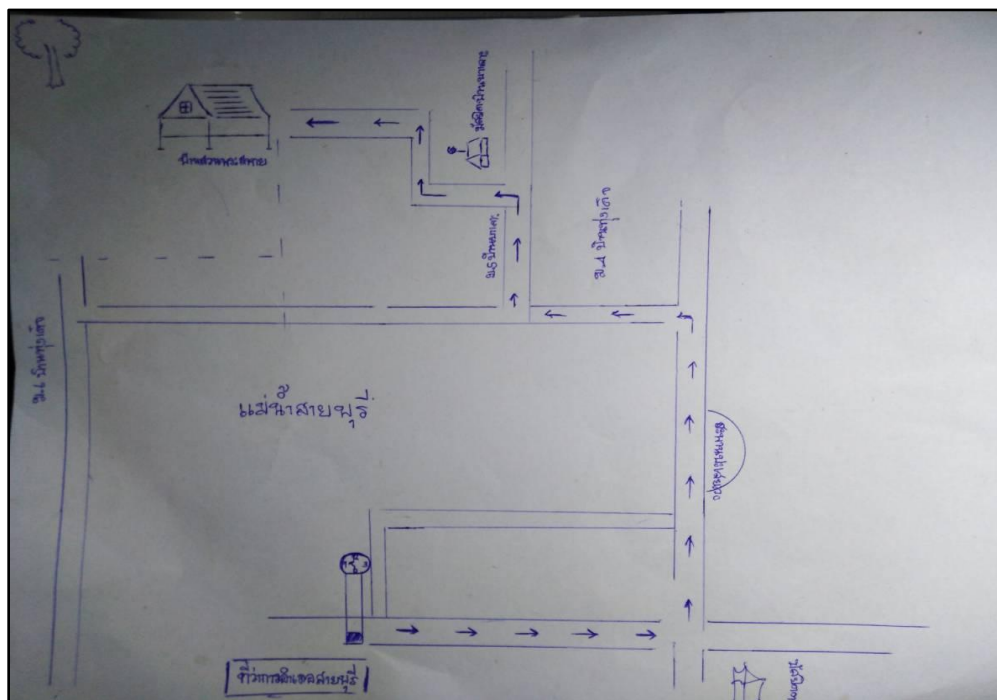
๑๑. ชื่อศูนย์: ศูนย์เรียนรู้เกษตรผสมผสาน บ้านสวนพระสหาย ต.ปะเสยะวอ อ.สายบุรี จ.ปัตตานี

สินค้าหลัก: พืชผักผสมผสาน

สถานที่ตั้ง: หมู่ที่ ๕ ตำบลปะเสยะวอ อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี

พิกัดแปลง: Latitude..... Longitude..... X: ๗๘๖๔๗๒ Y: ๗๔๔๖๔๓

แผนที่ที่แปลง:

ชื่อประธานศูนย์เครือข่าย : นายมะสัยนุง ตือราแม

เบอร์โทรศัพท์: ๐๘๖๒๙๖๕๑๑๔

เทคโนโลยีเด่นของเครือข่าย : การบริหารจัดการพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ

การนำไปใช้ประโยชน์: เป็นแหล่งเรียนรู้ในชุมชน

หลักสูตรเรียนรู้:

๑. การลดต้นทุน
๒. การเพิ่มผลผลิต
๓. การปลูกพืชผสมผสานในดินทราย

ฐานการเรียนรู้ที่ ๑ การทำหมักจากวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร

– สมาชิกจะใช้ของเหลือใช้ทางการเกษตรที่มีอยู่ในพื้นที่ เช่น เศษใบไม้ ทลายปาล์ม ขุยมะพร้าว มาหมักกับมูลสัตว์ เพื่อนำไปใช้ปรับปรุงดินทราย เพิ่มอินทรีย์วัตถุในดิน และช่วยลดต้นทุนปุ๋ยเคมีอีกด้วย

ฐานการเรียนรู้ที่ ๒ การเลี้ยงปลาในบ่อพลาสติก

ทำการขุดบ่อประมาณ ๕๐ cm. และเพิ่มคันบ่อด้วยการเอากระสอบบรรจุทราย โดยใช้พลาสติกรองกันบ่อเพื่อกักเก็บน้ำ สามารถเลี้ยงปลาได้ โดยใช้ผลผลิตที่เหลือจากการขาย หรือจากการเสียหายมาให้ปลากิน

ฐานการเรียนรู้ที่ ๓ การบริหารจัดการพื้นที่โดยการทำเกษตรผสมผสาน
-การวางแผนการใช้ปลูกพืชระบบหมุนเวียนผสมผสานกันไป ในสวนมะพร้าว

แปลงเรียนรู้

๓.ความพร้อมในการเป็นแหล่งเรียนรู้

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรฟาร์มตัวอย่างบ้านตราะบอน อำเภอสาบบุรี จังหวัดปัตตานี ประกอบด้วย นายฉิน หวังทอง เกษตรกรต้นแบบ ศาลาเรียนรู้ แปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้ที่หลากหลายและครอบคลุมมีองค์ประกอบและศักยภาพที่เหมาะสมในการเป็นแหล่งเรียนรู้ ถ่ายทอดองค์ความรู้แก่ผู้ที่สนใจด้านการเกษตรพร้อมทั้งมีการบริการข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรแก่เกษตรกร ช่วยแก้ปัญหาและรับข้อร้องเรียนของเกษตรกรเปรียบเป็นจุดศูนย์กลางในการประสานกับหน่วยงานและเจ้าหน้าที่หน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องในการช่วยแก้ปัญหาด้านการเกษตรแก่เกษตรกร

๓.๑ สิ่งอำนวยความสะดวกในการถ่ายทอดความรู้

๓.๑.๑ ศาลาเรียนรู้ ภายในศูนย์มีศาลา อาคารและโรงเรือน ทั้งหมด ๘ หลัง ประกอบด้วย

- อาคารอเนกประสงค์สำหรับจัดประชุมจำนวน ๒ อาคาร โดยอาคารแรกสามารถรับรองได้ถึง ๑๐๐ คน และอาคารหลังที่ ๒ สามารถรับรองได้ประมาณ ๕๐ คน
- อาคารสำหรับผลิตน้ำมันมะพร้าวสกัดเย็น ๑ อาคาร
- ศาลาจัดทำปุ๋ยหมักปุ๋ยอัดเม็ด ๑ หลัง
- อาคารเก็บวัสดุเกษตร ๑ อาคาร
- อาคารผลิตอาหารสัตว์ ๑ อาคาร
- โรงเรือนด้านปศุสัตว์ ได้แก่ โรงเรือนเลี้ยงไก่ โรงเรือนเลี้ยงโค

ทั้งนี้ทางศูนย์มีบริการทั้งโต๊ะเก้าอี้ พัดลม แอร์ กระดาน ชุดเครื่องเสียง และหากหน่วยงานใดต้องการใช้โปรเจกเตอร์ทางศูนย์สามารถจัดหาให้หน่วยงานใช้ตามต้องการ ภายในศูนย์มีบริเวณที่กว้างพร้อมรองรับการจัดอบรมหรือกิจกรรมต่างๆทั้งโดยไม่ต้องกังวลถึงสถานที่จอดรถและห้องน้ำ

ภาพที่ ๑ รูปอาคารจัดประชุมอาคารที่ ๑

ภาพที่ ๒ รูปอาคารจัดประชุมอาคารที่ ๒

ภาพที่ ๓ โรงผลิตน้ำมันมะพร้าวสกัดเย็น

ภาพที่ ๔ โรงเรือนเลี้ยงไก่

ภาพที่ ๕ โรงเรือนเลี้ยงโค

ภาพที่ ๖ อาคารจัดเก็บและซ่อมบำรุงวัสดุอุปกรณ์ทางการเกษตร

ภาพที่ ๗ อาคารผลิตปุ๋ยหมักชีวภาพ

ภาพที่ ๘ อาคารผลิตอาหารสัตว์

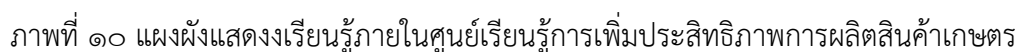
๓.๑.๓ วัสดุอุปกรณ์ในการถ่ายทอดความรู้ ศูนย์มีความพร้อมในเรื่องของวัสดุอุปกรณ์ สื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับทางด้านการเกษตรที่หลากหลายให้เกษตรกรทั่วไปและผู้สนใจศึกษาดูงาน ทั้งในรูปแบบของเอกสาร โปสเตอร์/ชุดนิทรรศการที่ใช้เป็นการสาธิตหรือประกอบการจัดอบรมต่างๆอย่างครบถ้วน

ภาพที่ ๙ บอร์ดนิทรรศการการปลูกผักยกแคร่/การปลูกผักในภาชนะ/การเลี้ยงไส้เดือนฝอย/การทำน้ำหมักมะพร้าว

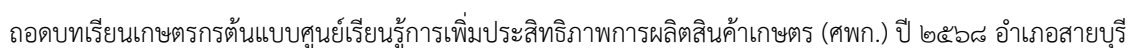
ถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ปี ๒๕๖๘ อำเภอสาขบุรี

มหาวิทยาลัยเพื่อขยายผลงานวิจัยสู่เกษตรกรในพื้นที่ และด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ๆ ในหลักสูตรที่
เกี่ยวข้องมาใช้ในพื้นที่เพื่อถ่ายทอด ความรู้ให้เกษตรกรที่สนใจเข้ามาเรียนรู้

ภาพที่ ๑๑ การทำวิจัยจากมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานีเผยแพร่ทาง You Tube

ภาพที่ ๑๒ อบรมเรื่องการบำรุงปรับปรุงดินโดยสถานีพัฒนาที่ดินจังหวัดปัตตานี

ภาพที่ ๑๓ อบรมเรื่องการทำจัดโรคและแมลงด้วยวิธีผสมผสาน(IPM)และการเลี้ยงแตนเบียน
โดยสำนักงานเกษตรจังหวัดปัตตานีกลุ่มอารักขาพืชและเจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมเทคโนโลยีด้านการอารักขาพืช
จังหวัดสงขลา

ภาพที่ ๑๔ อบรมการเลี้ยงปลาในบ่อดิน และการดูแลจัดการรักษาน้ำในการเลี้ยงปลาโดยประมงจังหวัดปัตตานี

ภาพที่ ๑๕ วิทยากรบรรยาย และหลักสูตรตามฐานเรียนรู้ จากสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและ
การศึกษาตามอัธยาศัยเศรษฐกิจพอเพียง อำเภอกะป้อ

ภาพที่ ๑๖ ร่วมงานวันงานดินโลก ณ.สถานพัฒนาที่ดินจังหวัดปัตตานี

การอบรมกิจกรรมส่งเสริมการตลาดดิจิทัล (การขายออนไลน์) แก่สมาชิกฟาร์มตัวอย่างฯ จังหวัดปัตตานี

วันที่ 14 ธันวาคม 2565 เวลา 09.00 น. ณ ห้องประชุมสภารัง 1 โรงแรม ซี เอส ปัตตานี

นายชูชีพ ธรรมเพชร หัวหน้าสำนักงานจังหวัดปัตตานี มอบหมายกลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด ดำเนินกิจกรรมส่งเสริมการตลาดดิจิทัล (การขายออนไลน์) แก่สมาชิกฟาร์มตัวอย่างฯ จังหวัดปัตตานี ภายใต้โครงการขยายผลโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 โดยกิจกรรมดังกล่าวมีการอบรมให้ความรู้แก่ฟาร์มตัวอย่างฯ ในพื้นที่จังหวัดปัตตานี จำนวน 21 ฟาร์ม เพื่อส่งเสริมการดำเนินงานและเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของโครงการฟาร์มตัวอย่างฯ โดยมีวิทยากรจากสำนักงานพาณิชย์จังหวัดปัตตานีมาให้ความรู้

สำนักงานจังหวัดปัตตานี
กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด
โทร. 073 349 002 ptn0017kpr@gmail.com

ภาพที่ ๑๗ อบรมกิจกรรมส่งเสริมการตลาดดิจิทัล (การขายออนไลน์) แก่สมาชิกฟาร์มตัวอย่างฯจังหวัดปัตตานี โดยสำนักงานจังหวัดปัตตานี กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด

ภาพที่ ๑๘ ประชุมการส่งเสริมการปลูกพืชพลังงาน ร่วมกับสหกรณ์ อรป.

ภาพที่ ๑๙ อบรมการผลิตปุ๋ยอินทรีย์คุณภาพสูง โดยสถานีพัฒนาที่ดินจังหวัดปัตตานี

ภาพที่ ๒๐ ร่วมงานวันถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อการเริ่มต้นฤดูการผลิตใหม่ (Field Day) และได้รับรางวัลการผลิตผักดีเด่น (ประเภทผักชี) ณ สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองจังหวัดปัตตานี

๔.สินค้าเกษตรได้รับการรับรองมาตรฐานการผลิต

สินค้าเกษตรและสินค้าแปรรูปที่มีการผลิตจากศพก.ฟาร์มตัวอย่างฯบ้านเตราะบอน อำเภอสาบบุรี จังหวัดปัตตานี มีหลากหลาย เช่น ผักสลัดและผักต่างๆ น้ำมันมะพร้าวสกัดเย็น แก้วมังกร ปลา ไข่ไก่ เห็ดฟาง เป็นต้น ซึ่งผลผลิตบางชนิดได้รับการรับรองมาตรฐานเป็นที่เรียบร้อย แต่บางชนิดผลผลิตยังอยู่ในช่วงระหว่างการยื่นขอและปรับปรุงอาคารผลิต

ภาพที่ ๒๑ สินค้าและผลิตภัณฑ์ศูนย์ฯ